49րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1606 Կ. ՊՈԼԻՍ ՈՒՐԲԱԹ 15 — 28 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1906 9 ՇԱՊԱՆ 1324 — 15 ԷՅԼՈՒԼ 1322

Journal Armenien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Թ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պօղոս Ալի Փաշա..., 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնները ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى وسياسى غزته در
صاحب امتيازى: اوهانس قيد
اداره‌خانه‌سى: باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ — Պոլսոյ համար 80 — Գաւառներու համար 108 — Արտասահմանի համար 25 Ֆր.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ — 50 — 60 — 18 Ֆր.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՍԸ
Մէկ անգամի համար տողը ...
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց մասնաւոր պայմաններ
...ՆՆԵՐ 5 փարա ... համար

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ի՞ՆՉ ՊԷՏՔ Է ԸԼԼԱՆ ՄԵՐ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

ԿՆՈՋ ԱՌՋԵՒ ԲԱՑՈՒԱԾ ԱՍՊԱՐԷԶՆԵՐԸ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ

Գրեց՝ ՖԱՆՆԻ ՖՐԷՕՅՆՏ — ՄԱՐՔՈՒՍ

Դեռ շատ ժամանակ չըներ որ դաստիարակութեան ընդհանուր հոսանքին առաջ բերած գաղափարներէն մէկն ալ եղաւ կնոջական դերը և աշխատութիւնը արժեցնելու խնդիրը։ Երկար վիճաբանութիւններէ վերջ՝ խօսքերու անպտուղ գետինէն այս խնդիրը անցաւ գործնականին մէջ, և այսպէս առաջ եկաւ Ֆեմինիզմի շարժումը, որուն նշանակութիւնը այսօր ո՛չ ոք կրնայ ուրանալ։ Աշխատութեան ամէնէն տարբեր սահմաններուն վրայ իսկ այսօր հարեւանցի ակնարկ մը մասամբ ցոյց կուտայ անակնկալ ապատակութիւն մը կնոջական ուժերու ա՛յնպիսի ասպարէզներու մէջ, որոնք ցարդ խստիւ փակուած էին, մասամբ ևս գրէթէ բացարձակ տիրութիւն մը կիներուն կողմէ ա՛յնպիսի ասպարէզներու՝ որոնք վերջերս յատկապէս իրենց համար ստեղծուեցան։ Աղջիկը, որ լուրջ աշխատութեամբ կը նկրտի կոչումի մը ժամանել, և իրօք տոկունութեամբ և խղճմտութեամբ իր կոչումին տէրը կ'ըլլայ, դադրած է այլ ևս տարաշխարհիկ ծաղիկ մը ըլլալէ, այլ տարր մըն է, որուն մարդ կը սկսի կարեւորութիւն տալ, և որուն հետեւանքը պիտի ըլլայ անտարակոյս աշխատութեան ուժերուն տեղափոխութիւնը գիտական, գրական և տնտեսական յառաջդիմութեան մէջ։

Ինչպէս առ հասարակ հաստատուած է ընկերային զարգացման ընթացքին մէջ, ֆէմինիզմի այս շարժումը, որ սկիզբէն տեսական էր միայն, փոխանցուեցաւ աշխատող դասակարգերուն, որոնք իրենց տնտեսական գոյութիւնը բարւոքելու ճիգէն առաջնորդուած, իրենց կիներուն և աղջիկներուն հաւասարութիւն հայթայթեցին ձեռարուեստի և արուեստի գործունէութիւն մը տալով անոնց, և հետզհետէ ճամբայ բացին անոնց առջեւ վեր բարձրանալու արհեստի սանդուխին վրայ։ Աղջիկներ, որոնք կանուխէն միմիայն իբրեւ վարժուհի, սպասուհի, վաճառորդուհի ըլլալու կը մարզուէին, սկսան խումբ խումբ ողողել արհեստագիտական և առեւտրական վարժարանները, կամ հետեւիլ համառօտագրութեան և մեքենայագրութեան դասընթացքներու, լաւ վճարուած՝ ընկերային տեսակէտով աւելի նպաստաւոր և ապագայ խոստացող դիրքեր ձեռք ձգելու համար իբրեւ հաշուակալ, իբրեւ դիւանագպիր կամ իբրեւ երկրորդական պաշտօնատար։ Դիւաններու և հաշուական գործողութեանց մէջ աղջիկներ գործածելու փորձերը նպաստաւոր արդիւնք տուին. զարմանք կ'ազդէր ամէնուն թէ ի՛նչպէս ցարդ թաղուն պահուած էին աշխատութեան այս ուժերը, և կնոջական կեանքին էութիւնը կազմող բացառիկ առաւելութիւնները, մասնաւորապէս համբերութիւնը, ժրութիւնը և աշխատելու պաշարին անսպառութիւնը, արտասովոր կերպով փափաքելի ըրին կնոջական աշխատութեան նիւթերուն կիրարկութիւնը։ Բաթրօնները և իշխանութիւնք այս օգտակար պարագային առջեւ հարկադրուեցան սկիզբէն անբաւական եղող կանացի թոշակները բարձրացնել, և այսպէս բոլորովին նոր կացութիւն մը ստեղծուեցաւ։

Միջին դասակարգի մարդոց ստուար թիւ մը հիմա կը սկսի նախատեսել թէ «Մեր աղջիկները ի՛նչ պիտի ըլլան» հարցումը ո՛չ միայն նորութեան սիրահար գլուխներուն համար հետաքրքրաշարժ վարդապետութիւն մը եղած է, այլ նաև ընդարձակ աստիճանի մը վրայ կենսական հարց մը պիտի ըլլայ ի մօտոյ իւրաքանչիւր քաղքենի ընտանիքի համար նո՛յնքան շահեկան, որքան երկար ատենէ ի վեր եղած է մեր մանչ զաւակներուն դաստիարակութեան եւ կազմութեան հարցը։ Ապահովաբար անդնչան հարց մը չէ սա՛ թէ տնտեսական մրցումի մէջ կիները այրերուն հետ ի՛նչ պայմանի մէջ պիտի գտնուին, թէ կնոջական աշխատութիւնը ընկերային շահերուն մէջ պիտի շարունակէ իր մօտաքը նոյնքան դիւրաթափանց։ Սկզբունքով լուծուած է սա՛ խնդիրը թէ բազմաթիւ նոր սահմաններուն մէջ կնոջական աշխատութեան փորձարկութիւնը ա՛յդ աշխատութեան անօգուտ ըլլալուն վրայ ոմանց կողմէ յարուցուած առարկութիւն պայքարին վերջ մը տուած է։ Բայց կնոջական աշխատութեան ջատագովներն ալ պէտք չէ իրենց հակառակորդներուն սխալները կրկնեն, ծայրայեղ տեսակէտ մը առնելով, և անտես ընելով իրենց խանդավառութեան մէջ բնական սահմանափակումները և արգելքները։ Ֆէմինիզմի գաղափարին համար ամէնէն վնասակար բանը անոր չափազանցութեան տարուիլն է։

Հիմակ որ հազարաւոր ընտանիքներու մէջ իրենց աղջիկները ասպարէզի մը համար դաստիարակելու գաղափարը մուտ գործած է և զանազան դպրոցներ լեցուած են ասպարէզի հետամուտ ուսանողուհիներով, ուրախալի և կենդանի պատկեր մը կը պարզուի մեր աչքերուն առջեւ, աղջիկներուն՝ հետեւաբար և ընտանիքներուն անտեսական ապագային հեռապատկերին համար։ Գոհունակութեամբ կը տեսնենք որ մասնաւոր կամ բացառիկ կոչումներու վրայ չէ խնդիրը, այլ կրթական ամէն սահմանի մէջ յառաջդիմական շարժումի մը վրայ, ինչ որ ապացոյց մըն է թէ կինն ալ այրը հաւասարապէս կ'աշխատակցին իրենց ապագայ ընտանիքին բարօրութեան և ապրուստին համար։ Եւ ա՛յս պէտք է ըլլայ անոնց կացութեան հաւասարակշռութեան պէտքը։

Եթէ նկատի առնենք գիտական ասպարէզներու մէջ կնոջ դաստիարակութիւնը, նախ և առաջ կը ներկայանայ մեզի բժշկական ասպարէզը իր բազմապատիկ ճիւղաւորումներով։

Բաղդատմամբ Զուիցերիոյ և Գերմանիոյ, մեր մէջ շատ քիչ է բժշկական ուսմանց համար դիմող կիներուն թիւը։ Ասոր պատճառն է աղջկանց պետական գիմնազիոններու պակասը։ Գիմնազիոններու ծրագրին բարեփոխութեամբ ապահովաբար նշանակալից փոփոխութիւն մը տեղի պիտի ունենայ, և հանրային առողջապահութեան տեսակէտով ա՛յնքան անհրաժեշտ եղող կին բժիշկներու պէտքը զգալաբար պիտի դարմանուի։

Գերմանական դրութեամբ դպրոցէ ելնող բժշկուհիներուն յաջողակութիւնը կ'արժէ ընել հոս.— Ասոնց պաշտօնը կրկնակ է. Անգլիոյ մէջ դպրոցէ ելնող հիւանդապահուհիներուն նման մէկ կողմէն բոլոր գիտական փորձառութիւնները ունին, պարբերաբար կը քննեն ուսանողուհիներուն առողջական վիճակը, ինչպէս նաև տարափոխիկ ախտերը, անոնց մասին տեղեկագիրներ կը պատրաստեն. միւս կողմէ, մերթ ընդ մերթ մասնաւոր տուներ կ'այցելեն, և հիւանդանոցներուն մէջ անոնց զաւակները կը դարմանեն։ Դպրոցներու և տուներու կեանքի բոլոր պէտքերուն գոհացումը ստանձնող այս բժշկուհիները ո՜րքան բարերար ազդեցութիւն կրնան գործել առողջապահութեան սահմանին մէջ։ Այս ճամբուն վրայ քայլ մը արդէն առնուած է Սկովտիոյ մէջ, ուր կիները կը դաստիարակուին հանրային առողջութեան սպասարկութեան համար, և պետական առողջապահական կին քննիչներ կը սահմանուին, որոնց պաշտօնն է աղքատիկ թաղերուն բնակարանները այցելել, գործնական յայտարարութիւններ ընելու օդաւորման, մաքրասիրութեան, ինչպէս նաև կաթնատուութեան, մանկատածութեան, սննդարար և առողջ կերակուրներու կարեւորութեան և անոնց կարելի եղածին չափ աժան պատրաստութեան վրայ։

Իբրեւ ժամանակինչան պէտք է ուշադրութիւն ընել նաև որ Բէչթայի մէջ կամաւոր ազատարար ընկերութեան իբրեւ գործօն անդամ առնուած է բժշկուհի մը, և փափաքելի է որ այս օրինակին հետեւին նաև բոլոր այն երկիրները, ուր այնպիսի բարերար հաստատութիւններ կան, և որոնց համար անհրաժեշտ է կին բժիշկներու պէտքը դարմանելի արկածներուն շատութեան պատճառաւ։ Թէեւ Եւրոպայի և մասնաւորապէս Աւստրիոյ մէջ այս մասին չենք կրնար բաղդատութիւն ընել Ամերիկայի հետ, ուր վիճակագրութեան նայելով 1900ին արդէն 7400 բժշկուհիներ գործի վրայ էին, բայց յայտնի է թէ կնոջ գործունէութեան յառաջդիմութիւնը այս սահմանին մէջ հետզհետէ զգալի է։

Իրաւաբանական և աստուածաբանական ուսումնասիրութիւնը մինչեւ հիմա իբրեւ այրական սահման նկատուած էր, և այս ասպարէզը կիներուն առջեւ ալ բանալ ուզելու գաղափարը ցարդ ծիծաղով միայն կ'ընդունուէր։ Սակայն այսօր Ամերիկայի մէջ, որ կնոջական բոլոր այս ճիգերուն գործադրութեան մասին գագաթը կը գտնուի, ո՛չ միայն 1000 կին փաստաբան և 3000էն աւելի կին հոգեւորականներ կան, այլ նաև Եւրոպայի մէջ հետզհետէ սկսած են հրաժարիլ սկզբունքով մերժուած այս տեսակէտէն, քանի որ, զոր օրինակ, Շուէտ արդէն կին փաստաբաններու փոքր թիւ մը կը հաշուէ, և Դանիա ազատ մուտք կուտայ աստուածաբանութեան ուսանողուհիներու։ Կրնանք տակաւին այս ասպարէզներուն մէջ կնոջ դաստիարակութեան արժէքը տարակոյսի տակ ձգել, բայց ամէն պարագայի մէջ այսօր արդէն իսկ բացուած այս խնդիրը իր լուծումը պիտի գտնէ աստիճանական փորձառութեան շաւղին մէջ։

Նոր յառաջդիմութիւն մը նաև ա՛յն է որ մինչեւ հիմա կիներուն համար խիստ գոցուած դեղագործական ասպարէզը ա՛յնքան բացուած է որ Լիւէննի մէջ դեղագործական դասընթացքին կնոջական ճիւղը լեցուած է։ Ամերիկա ոչ միայն աղջիկները դեղագործական ասպարէզին կ'առաջնորդէ, այլ նաև քիմիական աշխատանոցներուն դուռը կը բանայ անոնց առջեւ։ Արդէն քիմիագիտութեան վարդապետուհիներ Գերմանիոյ մէջ առաջնակարգ դիրք ունին քիմիական գործարաններուն մէջ, մինչ մենք Աւստրիոյ մէջ նոյնօրինակ յաջողութիւններ ձեռք բերած չենք։ Ասոր պատճառը ա՛յն է որ աղջիկները լոկ ունկնդիր են մեր մասնագիտական բարձրագոյն վարժարաններու մէջ։ 1900ին Ամերիկայի մէջ 500է աւելի ելեկտրագէտ աղջիկներ կային, և ոչ նուազ կին նկարիչներ և ճարտարապետներ, մինչ Աւստրիոյ մէջ իսկապէս արհեստագիտական ասպարէզները կնոջ համար փակեալ պարտէզ մըն են։

* *

Սակայն կնոջ գործունէութեան ամէնէն ընդարձակ ասպարէզը այսօր տակաւին ուսուցչութիւնն է իր զանազան ճիւղերով և աստիճաններով, ինչ որ ցոյց կուտայ կնոջ մասնաւոր հակումը և բնատուր ձիրքը դաստիարակութեան և կրթութեան համար։ Երկար պիտի ըլլայ մանրամասնօրէն պարզել ուսուցչական ասպարէզին մէջ կիներուն գործունէութիւնը։ Կրթական դաշտին մէջ նպաստաւոր գետին մը առ պահովելու ձգտումը երթալով կը յառաջդիմէ։ Մանկապարտիզպանուհիի, դաստիարակուհիի, լեզուներու ուսուցչուհիի, ձեռարուեստի, երաժշտութեան վարժուհիի ասպարէզներուն մէջ վերջերս եկած է Լիսէի վարժուհիի նոր դիրքը։ Անտարակոյս մօտաւոր ժամանակի մէջ պիտի բացուին աղջկանց համար պետական և գաւառային գիմնազիոններ, որոնք կանոնաւոր հիմերու վրայ պիտի նախապատրաստեն աղջիկները համալսարանական ուսմանց համար։ Ասով առն և կնոջ դաստիարակութիւնը երբեմնի անհաւասար պայմաններէն կը մերկացուի, և երբ, զոր օրինակ, անցեալ տարի Աւստրիոյ Համալսարաններուն մէջ 1323 ունկնդիր կիներ արձանագրուեցան, և մասնաւորապէս կնոջ համար դասախօսական բեմ մը հաստատուեցաւ Վիեննայի համալսարանին մէջ, այս ամէնը տակաւին ցոյց կուտայ աշխոյժ սկզբնաւորութիւն մը, որ ներկայ կրթական հոսանքին պայմանները պիտի գոհացնէ կնոջ համար։ Ամէն պարագայի մէջ փափաքելի է կոխուած ճամբուն վրայ յառաջ երթալ, և քայլ առ քայլ գետին շահիլ։ Իրաւ է որ տակաւին կը պակսին նիւթական միջոցները, մանաւանդ առանձին հաստատութիւնները և թոշակաւորի դրութիւնը ուսանողուհիներուն համար։ Տակաւին մեր մէջ չէ երեւցած Քարնէկի մը, որ իր միլիոններուն բնատրիպ և օգտակար գործածութեան մէջ անզուգական է և որ ի մէջ այլոց մեծ գումար մըն ալ նուիրեց կնոջական մատենադարաններու կազմութեան համար։ Մինչ Ամերիկա և Անգլիա բազմաթիւ կնոջական մատենադարաններ ունին, և Պերլինի մէջ ալ պետական մատենադարաններուն մէջ զորս կիներ ալ գետեղուեցան, Աւստրիոյ մէջ այս ասպարէզը տակաւին կին ներկայացուցիչ չունի։ Սակայն խմբագրական ասպարէզին վրայ ուրախալի դարձումք մը կը տեսնենք։ Առաջները կիները լրագիրներու համար իբրեւ թարգմանիչ միայն գործ կը տեսնէին, այսօր կին տեղեկաբերին ոճը այլեւս ամերիկեան օրագրութեան մասնագիտութիւնը չէ միայն, այլ մեր պատկառելի Եւրոպային մէջ ալ անսովոր երեւոյթ մը չէ։ Ուսուցչութեան ասպարէզին մէջ կնոջ ընդարձակ գործունէութիւնը վերջ ի վերջոյ յաջողութեամբ պիտի առաջնորդէ զինքը հետզհետէ առաջին դիրքը գրաւելու. արդէն ասոր օրինակը կը տեսնենք մեր մէջ, աղջկանց վարժարաններուն տեսչութիւնը վարժուհիներուն յանձնելով։ Բայց հոս կեցնելու չենք միայն։ Անգլիոյ կրթական նախարարութիւնը դպրոցական ընդհանուր քննչուհի մը անուանած է, որ քանի մը ուրիշ պաշտօնակիցներու հետ առողջապահական հաստատութիւններէն զատ կը հսկէ նաև անտեսագիտական դասախօսութեանց վրայ, որոնք ասկէց առաջ միմիայն այրերու հսկողութեան ենթարկուած էին։ Գիւղատնտեսական ուսմանց վարչութիւնն ալ կարելի է ամենայն վստահութեամբ կիներու յանձնել, ինչպէս կ'ըլլայ Գերմանիոյ մէջ. որովհետեւ ասով իրենց պատեհութիւն կը տրուի գիտութեննէն և փորձառութեննէն զատ կնոջական սրտին գանձերը պարզելու իրենց աշակերտներուն։ Կոյրերու, խուլ և համրներու և ապուշներու կրթութեան սահմանին մէջ կիներու ի՛նչ մեծ և արժանաւոր յաջողութիւններ ունեցած ըլլալը յայտնի է ամէնուն, և ո՛րչափ բաներ կը պարտինք անոնց մարդկութեան ընդհանուր բարւոյն համապատասխանող այս սահմաններուն մէջ։

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ»էն
ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՍԳԱՒՈՐԻ ՄԸ ԽՕՍՔԵՐԸ

ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Կեանքեր կան որոնք իրենց գոյութեան շրջանակին մէջ լուռ ու անշշուկ գնացք մը կ'ունենան, ինչպէս իր մէջ ամփոփուած գնացք, առանց իր շուրջը նայելու, առանց ոչ մէկով հետաքրքրուելու՝ քալողին ընթացքին մէջ, որ եսին գոհացումովը միայն կը շատանայ։

Կեանքեր ալ կան որոնք իրաւ լուռ ու անշշուկ կ'անցնին, բայց այդ խոնարհ և բարեպաշտիկ գոյութեան մէջ գտած են իրենց հոգւոյն ամբողջ յագեցումը ուրիշը երջանկացնելով, աղքատին մնացորդ, մերկին հագուստ և որբին խնամք հայթայթելով։

Տիկին Աղաւնի Տէր-Ներսէսեանի կեանքը ահա այս վերջիններէն եղաւ։ Այս տողերը ստորագրողը շատ մօտէն և շատ լաւ ճանչցաւ այս հաշուակալ հոգին, որ երկար տարիներ իր նախապետական տան պահապան հրեշտակն եղաւ, իրեններուն երջանկութեան մէջ երջանկութիւնը փնտռելով։ Միջոցներ չէին պակսիր իրեն թէ՝ նիւթական և թէ դիրքի տեսակէտով՝ աւելի փայլուն կեանքով ապրելու. բայց ո՛չ. այս

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(3)(

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Երկու ամուսինները բոլորովին այլայլած անծանօթներու մահասարսուռ խօսակցութեննէն, ա՛լ աւելի ամփոփուեցան, ու հողին վրայ սմքեցան։ Լիւսիէն գետնին վրայ սողալով, սկսաւ դէպի Չինեքէն խօսող անծանօթներուն առաջանալ։

—Ի՞նչ կ'ընես, փսփսաց Սառա կամաց մը, ո՞ւր կ'երթաս։

—Մի վախնար, կրկնեց Լիւսիէն, հազիւ լսուելու աստիճան ձայնով մը, կ'ուզեմ աւելի մօտէն հասկնալ իրողութիւնը։

Երիտասարդը վերջին աստիճան զգուշութեամբ աչքերն ու ականջները մէկդի ընելով, գլուխը առաջ երկնցուց ու սկսաւ ամբողջ ուշադրութեամբը նուիրուիլ անծանօթներուն խօսակցութեանը։ Զարգացումները նպաստաւոր էին Լիւսիէնի, հով մը ելած էր յանկարծ, որ սաստկութեամբ կը փչէր ու տակնուվրայ կ'ընէր սէզերը. կարծես պարտակելու համար երիտասարդին ընթացքը։ Լիւսիէն իր թաքստոցէն ակնարկ մը նետեց հեռուները, մարգագետնին անծայրածիր կանանչութիւնը կը տարածուէր մինչեւ հեռաւոր ձորի մը եզերքը, ուր սիրուն պարտէզ մը կը նշմարուէր երեսունի չափ խնձորենիներով զարդարուած։ Իրենց մաքրասիրութեամբը հռչակ հանած Հոլանտացիներ մինչեւ ծառերուն բուները հասցուցած էին մաքրութիւնը, զորս կրածեփած էին մէկիկ մէկիկ և մեծ խնամքով։ Այս պարագաները սակայն, իր արդի կացութեանը մէջ նշանակութիւն չունէին Լիւսիէնի աչքին, որ հոգւով մարմնով նուիրուած էր իրմէ հազիւ տասը քայլ հեռուն գտնուող երկու անձանց։

Երկու անծանօթներուն հագուստները ու շարժուձեւերը բոլորովին հակառակ էին հոլանտական կեանքին, երկուքն ալ դեւերու նման հսկայ մարմին էին, լայն ուսերով ու ցուլի նըման թանձր վիզերով։ Իրենց մարմնոյն ձարպը դուրս կը ցայտէր նեղ ֆանիլաներէն, զորս հագած էին ձկնորսի մը երեւոյթը տալու համար իրենց, իսկ գալով երկուքին ալ սրունքին, հաստ մնական սիւները կը յիշեցնէին, այնչափ հաստ էին ու անվայելուչ՝ կարծես հողին մէջ մխրճուելու պատրաստ ամէն վայրկեան։ Հակառակ իրենց հսկայական երեւոյթին, երկուքն ալ տարօրինակ դիմագծեր կը կրէին, մազ բնաւ չէր նշմարուեր անոնց ճաղատ գլուխներուն վրայ, որ սաթի նման դեղին էր։

Լիւսիէն սարսռաց, երբ առաջին անգամ ակնարկը ուղղեց այս երկու մարդոց վրայ, որոնց դիմագծին իւրաքանչիւր մասը կատաղութիւն կ'արտայայտէր, գիշատիչ վագրի մը բացարձակ նմանութեամբ։ Երիտասարդը պահ մը քարացած մնալով,

—Անպատճառ արեւմտեան Չինաստանէն կուգան ասոնք, այս չարագործները, ըսաւ ինքնիրեն, չիտակը մի միայն ձուկ որսալու համար Չինաստանէն Հոլանտա գալ խելք չհասնելիք քմահաճոյք է։

Նոյն միջոցին Սառա ալ քաշկռտուելով մօտեցած էր ամուսնոյն և սիրոյն աչուըներովը երկու անծանօթները դիտելով, ան ալ նոյնքան զգացած էր անոնցմէ։

Երկու մարդիկը բնաւ չէին կասկածեր թէ իրենցմէ չորս հինգ քայլ անդին զիրենք լրտեսողներ կան, ուստի անոնցմէ մէկը ընկերոջը ուղղելով խօսքը,

—Է՛ ըսէ տեսնենք հարցուց, ի՞նչ հասկցար։

Լիւսիէն ցուցամատը շրթունքին տանելով հարկ տեսաւ զգուշութիւն յանձնարարել կնոջը, որ եռեւեփող բնաւորութեամբը չէր կրնար լռել։

Միւս Չինացին ընկերոջը պատասխանելով,

—Ամէն օրուան պէս իր սովորական գործերովը կը զբաղի ըսաւ։

—Գիշերուընէ առաջ տուն չերթա՞ր։

—Ո՛չ պարոն, ընկերներէն բաժնուած չունի։

Չինացին այս պարբերութիւնը երգիծական չեշտով մը արտասանեց, ուրկէ վերջ շարունակելով,

—Իր ընկերներէն զատ ո՛չ ոք պիտի կրնայ գիտնալ անոր Եւրոպա գտնուիլը, այսպէս կը հաւատան ինք և ընկերները, ասոր համար ամէն իրիկուն ժամը իննին Օտապըլանտէն կ'երթայ և 11ին իր Լա Հէյի բնակարանը կը հասնի, այս սովորութեննէն բնաւ չի շեղիր. գիշերուան այս ժամերուն միայն կը ճամբորդէ, որպէսզի ոչ ոք գիտնայ իր հոս գտնուիլը։

—Կեցցե՛ս, Սա՛ն, գոչեց, միւս Չինացին, կեցցե՛ս, այսչափ գաղտնի բռնուած գործի մը մասին որչա՜փ ալ ստոյգ տեղեկութիւններ ձեռք առնել յաջողած ես, ըսել է վստահ ես որ, անվրէպ այս ճամբէն պիտի երթայ,

—Բացայայտօրէն վստահ եմ ատոր, քանի որ Օտապըլանտէն Լա Հէ երթալու համար միակ ճամբայ մը կայ և այն ճամբան ալ աս է։

—Իրաւունք ունիս, սիրելի Սան, ուրեմն սպասենք։

—Բայց դուք ի՞նչ կ'ընէիք Մըսթըր Լուկ,

—Ե՛ս, ձուկ կ'որսամ հոս բարեկամս ձուկ, որպէսզի թէ զուարճանամ և թէ միեւնոյն ժամանակ առիթ ունենամ իրեն սպասելու։

—Իրաւ, դուք մեծ մարդ էք, մըսթըր Լուկ։

—Մեծ մարդ ըլլալու պէտք չկայ այսչափ բնական բան մը հասկնալու համար, կ'ըսէք թէ անիկա գիշերուան ժամը իննին կառախումբովը կը մեկնի Օտապըլանտէն, այսինքն կէս գիշերէն երեք ժամ առաջ ու կէս գիշերէն մէկ ժամ առաջ կը հասնի Լահէյի իր բնակարանը։ Արդ՝ քանի որ ասկէ ուրիշ ճամբայ չունի, շատ բնական չէ՞ հոս կենալ ու սպասելը, գիշերուան մութէն ու առանձնութենէն օգտուելու համար։

Լիւսիէն Սառայի ձեռքէն բռնած, կամաց կամաց կը թարգմանէր անոր՝ Չինացիներուն միջեւ տեղի ունեցած խօսակցութիւնը։

Երկու ամուսինները երբ հասկցան որ վայրագ ոճրագործութեան մը նախապատրաստութեանը առջեւ կը գտնուին, անբացատրելի ահռսարսափի մը մատնուեցան։

Չիներու երեւոյթով այս մարդիկը որո՞ւ կը սպասէին մութին մէջ, ինչ կ'ուզէին որդեօք այն մարդէն, իրենք որ մեղրալուսնի ուղեւորութեան շրջանին մէջ կը գտնուէին, դժբաղդ զուգադիպութեամբ մը որդեօք մասնակի՞ց պիտի ըլլային վատթար ոճիրի մը։

Հարց ու փնտռ փոխադարձաբար իրարու երես նայեցան և տեսան որ երկուքն ալ դեղ դեղին կտրած էին. իրենց ներքին մտահոգութիւնը բացայայտօրէն կը կարդացուէր երկուքին ալ դէմքին վրայ։ Ձկնորսի հագուստով ծպտուած երկու Չինացիները անպատճառ ոճիր մը պիտի գործէին, բայց ո՞վ պիտի ըլլար արդեօք իրենց դժբաղդ զոհը։

Լուկ անունը կրող Չինացին խզեց լռութիւնը ու երկու ձեռուըները խօսակցին ուսին դնելով,

—Ա՛հ, Սան, գոչեց մտերմաբար, անգամ մը եթէ յաջողէի զայն ձեռք անցընել ԿԱՊՈՅՏ ԺԱՊԱՒԷՆԻՆ տէրը պիտի ըլլայի։

Լուկ, այս բառերը արտասանելէ ետք պահ մը մտահոգ կեցաւ, ետքը կատաղի չեշտով մը շարունակելով,

—Կապոյտ ժապաւէնը, գոչեց, ա՛հ, ես ո՛րչափ կը սիրեմ այդ խորհրդաւոր գոյնը. այդ լիմար ապուշ մարդը մտացեր է թէ ի՞նչ ըսել է Չինացի մը, ես պիտի ցուցնեմ անոր Չինացիին զօրութիւնը, ուժը ու կարողութիւնը։

Լիւսիէն բառ առ բառ ամուսնոյն կը թարգմանէր խօսուածները և անոր վախը փարատելու համար խստիւ ձեռուըները կը սեղմէր։

(Շարունակելի)

ազատիի ավիւ ու անվրի հոգին՝ ըմբռնած լիովին ընտանի[ք] մը ու ամէն պարտականութիւ[ն]ները, որոնց մէջ միայն ամփոփուեցա[ւ], իր սրտին հրճուանքն ու խայտանքը, գտաւ իր զաւակներուն խնամքին, կրթութեան և այն գուրգուրանքին մէջ որոնցմով զանոնք շրջապատեց տարիներ, տարիներ ամբողջ։ Իր ինք[նա]մփոփ, ընտանեկ[ա]ր բարի կնոջ հան[գա]մանքը ինչ մեծ դաս մը կարգ[...] մը ազնուաշուք տիկիններուն որ[...]ք յաճախ սալոնի մը սին պերճանքն[...] [ք]ու և պաճուճանքներուն մէջ դի[...] ու գիտեն մոռնալ մօր մը նուիրա[կա]ն պարտականութիւնները։ Ինք [...]ւեցի, բայց գաւառացի ընտանիքի[ն] [...]մը հարս, գիտցաւ իմաստութեա[մ]բ միացնել Պոլսեցի կնոջ անուշ ու սիրու[ն] յատկութիւնները գաւառացի հայ [...]ի հմուկ ու անդուլ աշխատող հանգ[ա]մանքին։

Սովորա[կա]ն դարձած բանաձեւերու [...] թող չդառնին այս խօսքերը, [...]ք անկեղ[ծ] ու վշտահար սրտէ մը [...] բղխին և չ[ա]տ ու չատ քիչ են այս [...]ռաքացեալ հոգի[...] համար որ աշխարհէս մեկնեցաւ անդար[ձ]։

Տէր-Ներսէսեան ծանօթ հիւրընկալ յարկին այցելող ամէն ազգականներ, բարեկամներ և նոյն իսկ օտարներ պատշաճ և միանգամայն սրտաբուխ մեծարանքով կ'ընդունուէին այս քաղցրաբարոյ տանտիկնոջմէ, առանց ձանձրոյթի նշան մը տեսնելու։ Ինք զոյգն էր տիկին Ագապիի, իր ողբացեալ ներոջ, որուն մահուան վրայ ինքն ալ չատ չապրեցաւ։ Երկուքն ալ քաջ գիտցան Պոլսեցի աղջկան մը պատիւը բարձր պահել գաւառացիին մօտ, երկուքն ալ գործնականապէս հաստատեցին թէ ո՜րքան խորունկ է Պոլսեցի աղջկան մը գորովն ու գուրգուրանքը՝ երբ ընտանիքի մայր դառնայ անիկա։

Իր մահուընէն եօթը իր յիշատակը ցվերջ անմոռաց պիտի մնայ հարկաւ սրտին մէջ իր վշտակիր ամուսնոյն՝ Վահ. Տիգրան էֆէնտիի, որուն հետ երեսնամեայ համերաշխ և գուրգուրալից քաղցր կենակցութիւն մը ունեցաւ, և սրտերուն մէջ իր սիրասուն զաւակաց, որոնք արժանաւոր ժառանգորդներն եղած էին իրենց մօր բարեմասնութեանց և իրենց երիտասարդական ու պատանեկան կեանքին արփաւէտուիլը այն ինչ տեսնուած՝ ահա ճակատագիրը — որ յաճախ անգութ է — խլեց անոր պատուական կեանքին թելը, ի դերեւ հանելով բազմաթիւ բժիչկներու ամէն անընդհատ ճիգերը և ընտանեկան բոլոր եռանդագին խնամքները, որոնք անթերի կերպով հայթայթուեցան մինչեւ վերջը։

Այս բարի և ճշմարիտ տանտիկնոջ խնամառատ ամուսնոյն, խանդակաթ մօր և անկեղծ հաւատացեալի սոյն մըշտական բացակայութիւնը, յաւէտ և խորապէս զգալի պիտի ըլլայ հարկաւ Տէր-Ներսէսեան նահապետական տան մէջ՝ քանի որ պարապ է հիմա անոր տեղը զոր մորմոքալով կը թրջեն իրեններուն թախծալից արցունքները, որոնց ժամանակէ կ'ըլլայ և երկնային մխիթարութիւն կը հայցէ այս դառնակսկիծ կորուստին համար՝ բոլոր իրեններուն այն որ այս տողերը կը ստորագրէ։

ԱՐԱՄ ՅՈՎԱՍԱՓԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.— Պերլինէն կը հեռագրէ Սթանտարտի թըղթակիցը.—Ռիւթէրի գործակալութեան այն յայտարարութիւնը թէ գերման կառավարութիւնը պաշտօնական դիտողութիւններ չէ ըրած անգլիական կառավարութեան, թէեւ տառական իմաստով ուղիղ է, բայց թիւրիմացութիւն կայ, և բուն պատահածին վրայ կրնայ չփոթեցնել հանրային միտքը։ Իրաւ է թէ Լոնտոնի գերման դեսպան կոմս Վոլֆ-Մեթթերնիխ հրահանգ չէ ընդունած «դիտողութիւններ» ընելու, այլ, — ինչպէս ըսուեցաւ ուրբաթի հեռագրին մէջ — «Բրիտանական արտաքին գործոց նախարարութենէն պաշտօնական տեղեկութիւններ առնել Բօրթսմութի նաւահանգստին մէջ Մէքէօրի դէմ բռնուած ընթացքին վրայ»։ Լոնտոնի գերման դեսպանը արդէն իսկ գործադրեց իր հրահանգները, և պաշտօնական տեղեկութեան դիմեց Մէքէօրի դէպքին վրայ։ Իր ընդունած պատասխանը տեղեկագրի ձեւով ղրկեց Պերլին։

Գերման արտաքին գործոց նախարարութիւնը արդէն հեռագրով համառօտ տեղեկութիւն մը ստացած էր այս գործին վրայ, ուրկէց կ'երեւի թէ Մէքէօրի դէպքը արդէն իսկ կարգադրուած կրնայ նկատուիլ։ Եթէ ընդունուած պատասխանը անգոհացուցիչ ըլլար, Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան եղած «հարցումներ»ուն իսկ յաջորդէին «դիտողութիւններ»։ այց, թէեւ այս ընթացքին հարկ չկայ, : իրողութիւնը կը մնայ թէ գերն կառավարութիւնը դիւանագիտական քայլեր առաւ գործին կարգադրութեան համար։ Կոմս Վոլֆ-Մէթթերնիխի տեղեկագիրը իր գրգռուած հայրենակիցներուն պիտի յայտնէ թէ Բօրթսմութի նաւահանգստին իշխանութիւնք ո՛չ Մէքէօրը վտարած են նաւահանգստէն, ոչ արհամարհած են գերմանական դրօշը, ո՛չ ալ ուրիշ ո և է անարգարութիւն մը ըրած են մէջը գտնուած Գերմանացիներուն, այնպէս որ գերման մամլոյն բոլոր ըսածները անհիմն են։ «Արտօնուած եմ յայտարարելու թէ, կ'ըսէ Սթանտարտի թըղթակիցը, գերման պաշտօնական չրջանակներուն մէջ ցաւ կ'զգան միջադէպին հանդէպ գերման լրագիրներուն գործածած լեզուին համար։ Գերման արտաքին գործոց նախարարութիւնը բնաւ համամիտ չէ այս գործին առթիւ Մեծին Բրիտանիոյ և բրիտանական մամուլին դէմ եղած յարձակումներուն։ Գերման պատասխանատու շրջանակներուն մէջ յոյս կը յայտնուի թէ այս տեղական անհաչան դէպքէն առաջ եկած գրգռումը քաղաքական անհաճոյ ազդեցութիւն պիտի չընէ անգլեւգերման յարաբերութեանց վրայ։ Միայն հարկ է աւելցնել թէ ի սկզբան թշնամական մեկնութիւններ հրատարակող թերթերը հիմա իրենց բռնած ճամբուն սխալը կը ճանչնան։ Թակեպլաթ, զոր օրինակ, կը քննադատէ Համպուրկ-Ամերիկա ընկերութիւնը ա՛յն եղանակին համար, որով ըստ ինքեան անհնար միջադէպ մը ազգային գործի ծայրայեղ հանգամանքը ստացաւ։

Բրօֆ. Ֆօն Պլումէ, որ Մէքէօր չոգենաւին մէջ կը գտնուէր, գերման թերթի մը ուղղած իր մէկ նամակին մէջ դէպքին պատասխանատուութիւնը կը վերագրէ Բօրթսմութի նաւահանգստին բերանը Մէքէօրի մէջ առնուած անգլիացի ղեկավարին։ Մէքէօր անկարող էր իր ճամբորդները ցամաք հանել Ուայթ՝ ալեկոծութեան պատճառաւ, ուստի նաւապետը որոշեց Բօրթսմութ երթալ և իր ուղեւորները անկէց Ուայթ կղզին ղրկել։ Բրօֆ. Պլումէ կ'ըսէ թէ ղեկավարը Մէքէօրը նաւահանգիստ տարաւ առանց նաւապետին իմացնելու թէ այդ նաւահանգիստը միմիայն մարտանաւերուն առջեւ բաց էր։ Կը պարզէ սա՛ իրողութիւնը թէ չոգենաւը վտանգի մէջ չէր, և ոչ ալ բրիտանական իշխանութեանց վարմունքը թշնամական, ինչպէս ըսուեցաւ գերման մամլոյն մէջ։ Մէքէօրի ուղեւորները անգլիական ջուրերուն մէջ ամբողջ իրենց պտոյտի միջոցին վերջին ծայր հիւրասիրութեամբ մեծարուեցան։

Տէյլի Թէլէկրաֆ հետեւեալը կը գրէ այս մասին.—Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Մէքէօրի միջադէպը «դիւանագիտական դիտողութիւններ»ու առարկայ չեղաւ գերման կառավարութեան կողմէ Մեծին Բրիտանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան մօտ։ Եղածը սա՛ է միայն որ խնդրուած է մեր արտաքին գործոց պաշտօնարանէն թէ ի՛նչ պատահեցաւ Բօրթսմութի մէջ Համպուրկ-Ամերիկա չոգենաւին այցելութեան առթիւ։ Այս հարցումին ո և է առարկութիւն կարելի չէ ընել, մանաւանդ որ գերման մամլոյն արտասովոր կերպով բարկացոտ պոռթկումին առջեւ գրեթէ պարտաւորիչ եղած էր անիկա գերման կառավարութեան։ Ցաւա՛նք որ ճշմարտութեան պարզ յայտարարութիւնը, որ Պերլին ղրկուեցաւ, պիտի համոզէ գերման հանրութիւնը թէ ամբողջ միջադէպը վերի վայր չըրջուած էր, և թէ իրենք այնքան խըռովուած են ա՛յնքան ոչինչ բանի մը համար։ Բայց ամէն պարագայի մէջ դէպ նշան մըն է ասիկա Անգլիոյ և Գերմանիոյ ժողովուրդներուն միջեւ վերջին բարւոքման արժէքին համար։ Առանց սպասելու Բօրթսմութի իշխանութեանց կողմէ դէպքին վրայ ընծայելիքները լսելու, գերման մամուլը հաւատք ընծայեց անանկ սուտ լուրերու, որոնք կը հերքուէին նոյն իսկ անգլիացի նաւազներուն աւանդական քաղաքավարութենէն, և դարձեալ սկսաւ Անգլիոյ դէմ թշնամութեան և նախանձի հին թմբուկը զարնել։ Մենք Անգլիոյ մէջ ամենայն սրտագինութեամբ սպասեցինք Մէքէօրի գործին վախճանը տեսնելու, մինչեւ որ միւս կողմին մաղձը հատնի։ Որովհետեւ Բօրթսմութի իշխանութիւնք չըրին բան մը, զոր փափաքէինք որ չընէին։ Մարդիկը իրենց նաւահանգստին սովորական օրէնքին հետեւեցան։ Ոչ նախատինք կար գործին մէջ, ո՛չ հիւրասիրութեան հակառակող վարմունք։ Ամբողջ պատասխանատուն Մէքէօրի նաւապետին վարմունքն էր, որ կ'երեւի թէ լաւ ծառայողներէն մէն չէ իր վերաբերած ընկերութեան։ Ինք սա կերպով մեկնիլ էր թէ անկարող ըլլալով իր զբօսաշրջիկները Ուայթի ցամաքը հանել, դէպի Բօրթսմութ դարձաւ, և ներքին նաւահանգիստը մտնելով «մերժուեցաւ մնալ հոն, և պարտաւորուեցաւ՝ հակառակ ալեկոծութեան՝ բաց ծով ելնել անմիջապէս»։ Այսպիսի յայտարարութեան մը առաջ բերելիք և դժբախտաբար չատ չատ առաջ բերած տպաւորութիւնը ա՛յն եղաւ թէ Մէքէօրին մերժուեր է ապաստան, և վտարուեր դէպի ծով քշուեր է։ Այս տպաւորութիւնը բացորովին անճիշդ է։

Նախ ըսենք թէ ծովէ հասկցող ո և է նաւաստի պիտի խնդայ գերման նաւապետին սա խօսքին վրայ թէ Մէքէօրի տարողութիւնը ունեցող չոգենաւ մը ծովային վտանգաւոր կացութեան մը մատնուած ըլլայ Սօլէնթի ապահով ջուրերուն մէջ։ Ո՛ւր որ ուզէր բացարձակ ապահովութեամբ կրնար խարսխել, ինչպէս գերման նաւապետն ալ գիտնալու էր։ Բայց ինչպէս եղաւ որ ինք հակառակ վարուեցաւ նաւահանգստի օրէնքներուն և կանոններուն ի՛նչ որ կը վերաբերի ա՛յլիսի չոգենաւային ընկերութեան մը, որուն չոգենաւերը Բօրթսմութի և Ուայթ կըղզիին ջուրերը Համպուրկի ջուրերուն և Էլպայի գետաբերանին չափ լաւ կը ճանչնան։ Մակընթացութեան մը ժամանակ ներս խաթեց իր չոգենաւը մէկ նաւուղիով միայն առնելով։ Նաւահանգիստը լեցուն էր, և քիչ մնաց մարտանաւի մը վրայ պիտի իյնար ջախջախուէր. աշխատեցաւ խարսխանիչ մը բռնել, ան ալ չյաջողեցաւ, և պարտաւորուեցաւ խարիսխ նետել։ Բրիտանացի ո՛չ մէկ նաւապետ միտքէն պիտի անցընէր ընել այնպէս ինչպէս ըրաւ Գերմանը, որովհետեւ Բօրթսմութ մարտանաւերու յատուկ նաւահանգիստ մըն է, և անոր խարսխանիչներուն ըլլալը արգիլուած է մարտանաւերէն զատ ուրիշ նաւերու։ Ո՛վ որ այն խարսխանիչներէն մէկուն դպչի, Մէքէօրի նման նոյն հրամանը պիտի ստանայ. այսինքն դուրս ելնել և առեւտրական նաւամատոյցը խարսխել։ Ծովային նաւահանգիստներու ընդհանուր կանոնը սա է, և Բիլ եւ բացառութիւն չի կազմեր։ Ինչո՞ւ Մէքէօրի նաւապետը տրուած հրամանէն սրտնեղեցաւ և փոխանակ պարզապէս իր դիրքը տեղափոխելու, «բարկութեամբ հեռացաւ», չենք գիտեր և երկար բարակ չենք ալ ուզեր իր չարժառիթներուն քննութիւնը ընել։ Եթէ ասկէց ալ աւելի բացատրութիւն պահանջուի, անիկա Բօրթսմութի իշխանութեանց գիտնալիք բանը չէ այլ եւս։ Գերմանք ասկէց աւելին թո՛ղ իրենց նաւապետէն հարցնեն փնտռեն։ Ցաւալի է որ Համպուրկ-Ամերիկայի նման պատուաւոր ընկերութիւն մը սխրըքէն սխալ տեղեկութիւններ հրատարակեց այս պարզ դէպքին վրայ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Ֆրանսական թերթ մը ծանոյց թէ անգլեւ չարթու ղինուորական պայմանագրութիւն մը կնքուեցաւ Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ։ Վաշինկլի աղբիւրէ չի հաստատուիր այս լուրը։ Այդ լուրը տւող ֆրանսական թերթը հակառակ է թէ՛ Ֆրանսայի արդի դաչինքին և թէ Անգլիոյ։ Ֆրանսական վերջին ռազմափորձերու միջոցին անգլիացի զօրավար Ֆրէնչի տրուած բացառիկ չնորհները իբրեւ ապացոյց մէջ կը բերէ թէ երկու կառավարութեանց միջեւ դաշինք համաձայնութիւն մը կայ։

Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ զինուորական պայմանագրի մը մասին տարածուած լուրը նպատակաւոր է, կասկած առաջ բերելու համար թէ Ֆրանսացիք հակառակ իրենց կամքին մեծ վինակցութեան մը մէջ մանել պարտաւորուեր են, որով իրենց վրայ պիտի հրաւիրեն Գերմանիոյ բարկութիւնը։ Շատ հաւանական է որ այս սուտ լուրերուն հեղինակը կղերական կուսակցութիւնը ըլլայ, կառավարութեան դէմ անվստահութիւն առաջ բերելու նպատակաւ։

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ.— Սպանիացի եպիսկոպոսները իրենց թեմերուն յատուկ պաշտօնաթերթերուն մէջ կը շարունակեն հրատարակել նովուական Թուղթեր քաղաքային ամուսնութեան նկատմամբ՝ նախարարական հրամանագրին դէմ։ Այս կերպով կղերական տարրերուն հասկցնել կ'ուզեն իրենց բռնելիք ընթացքը։ Բօրսօվայի եպիսկոպոսը բուռն հովուական մը հրատարակեց, որով կ'ըսէ թէ ո՛չ մէկ կաթոլիկ պէտք է քաղաքային ամուսնութիւն կնքէ, որովհետեւ հակառակ է Աստուածային օրէնքին, և կը սպառնայ բանադրել ամէն անոնք որ նոր օրէնքին չնորհած այդ իրաւունքէն կ'օգտուին։ Այդ օրէնքը, կ'ըսէ, կրօնքին դէմ ուղղակի յարձակում մըն է, թէ քաղաքային ամուսնութիւնը նուաստացուցիչ է։ Բօրսօվայի եպիսկոպոսը, որ ծայրայեղ յեսուիտական մըն է, իր կարծիքը կը խտացնէ հետեւեալ հատուածին մէջ. — «Հարկ է հնազանդիլ Աստուծոյ քան թէ մարդոց»։ Բարձրաստիճան կղերին բռնած ընթացքը կառավարութեան ուչադրութիւնը կը հրաւիրէ, բայց բոլոր նախարարները որոշած են իրենց բոլոր կարողով պաշտպանել իրենց ներկայ քաղաքականութիւնը։ Պիտի չճայլատրեն անհնազանդութեան ո և է գործ, այլ օրէնքին հակառակ գործողները դատարաններու առջեւ պիտի հանեն։

Դատական նախարարը օրինագիծ մը կը պատրաստէ դատարաններուն առջեւ պարտաւորիչ եղող երդումին վրայ։ Ծարդ, ո՛վ որ մերժէ Աստուծոյ անունով երդում ընել, կը ձերբակալուի և կը բանտարկուի։ Նոր օրէնքը երդում ընելէ ազատ կը թողու այն վկաները, երդուեալները, փաստաբանները և ամբաստանեալները եթէ կաթոլիկ չեն։ Այս լուրը եւս մեծ տպաւորութիւն ըրած է կղերական կուսակցութեան վրայ, որովհետեւ կը ցուցնէ թէ կառավարութիւնը որոշած է իր աշխատութիւնները առաջ տանիլ առանց կաթոլիկներուն բողոքին և ձայներուն կարեւորութիւն տալու։

ԳԱՐԵՋՈՒՐԻ ՍՊԱՌՈՒՄԸ.—Ամբան տաք եղանակին Գերմանացիք այս տարի չկրցան մրցիլ Ֆրանսացիներուն հետ գարեջուր խմելու պայքարին մէջ։ Եթէ Ֆրանսա վիճակագրութեանց ցոյց տուած իր ներկայ քաղաքականութիւնը շարունակէ, Մինչեւ անգամ աչք պիտի տնկէ անոր գարեջուրի դափնիներուն։ Ֆրանսացիք այս տարի ա՛յն աստիճան ահագին քանակութեամբ գարեջուր խմեցին որ եթէ մինչեւ 1906ի վերջերը չափաւորութեամբ իսկ գործածեն զայն, պիտի գերազանցեն նոյն իսկ Գերմանիան, մարդ գլուխ գարեջուր խմողները հաշուելով։ Տասներկու ամսուան մէջ Ֆրանսա 2 միլիառ խոչոր գաւաթ գարեջուր սպառած պիտի ըլլայ։ Հինգ տարուան մէջ սպառումը հարիւրին 40 աւելցած է։ Որովհետեւ Ֆրանսայի մէջ խմուած ամենալաւ գարեջուրին ինը տասներորդը գերմանական է, կը տեսնուի թէ Գերմանիա մեծ չահ ունի ասկէց։ Միւս կողմէ, գինիին և խընձորօղիին սպառումը պակսած չէ, և կրնանք սա՛ եզրակացութեան հանգիլ թէ Ֆրանսացիք երկրագունդին վրայ ամէնէն ծարաւի ազգն են։ Զօր օրինակ, բաց ի յիչեալ մեծաքանակ գարեջուրէն, կը յաջողին խմել 41 միլիոն հեկտօլիտր կամ 900 միլիոն կալօն խնձորօղի։ Այս վերջին թուանչանին ամէնէն տարօրինակ կողմը սա՛ է թէ խնձորի տարեկան միջին հունձքը կ'արտադրէ 200 միլիոն կալօն միայն ըմպելիք։ Հանելուկը սա՛ է թէ միացեալ 700 միլիոն կալօնը ո՛ւրկէց կը չինուի, Միւս ոգելից ըմպելիքներուն վրայ անկում կը տեսնուի. — Մասնաւորապէս ապսէնթի սպառումը երկու տարուան մէջ 3 միլիոն 900,000 կալօնէն ինկած է 3 միլիոն 700,000ի, թուանչան մը՝ որ դարձեալ բաւական ահռելի է։ Հակալքոլական պայքարին չահած նպատակն է ա՛լ աւելի իջեցնել զայն։ Վիճակագրութիւնները ցոյց կուտան թէ Ֆրանսացիք իրենց մէկ գաւաթ աբսէնթը պակսեցնելով, անոր տեղ գրեթէ կէս երկվցեակ գարեջուր կուլ կուտան։ Բայց հաւանականաբար իրաւունք ունին հնթադրելու թէ մէկ կալօն գարեջուրը նուազ կը վնասէ իրենց քան մէկ «վէռթ»ը։

ՊԱՅՔԱՐԸ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ՕՐԷՆՔԻՆ ԴԷՄ.— Բարիզէ կը հեռագրեն Նայէ Ֆրայէ Բրէսէի Սեպտ. 24 թուով.— Ֆրանսայի եկեղեցիներու մէջ երէկ կարդացուեցաւ Հովուական-Շրջաբերականը, որով Ֆրանսացի եպիսկոպոսները հրաւէր կը կարդան կաթոլիկներուն իբրեւ չեղեալ նկատել բաժանման օրէնքը, որ Պապին համար գոյութիւն չունի, և օրէնքին մէջ նախատեսուած կրօնային ընկերակցութեանց հաստատութիւնը մերժել, որովհետեւ օրէնքը չի յարգեր եկեղեցական նուիրապետութիւնը, քանի որ պետական խորհուրդին իրաւունք կուտայ նոյն ընկերակցութեանց ծոցին մէջ պատահօրար ծագելիք վէճերուն վճիռը տալ։ Պուատյի արքեպիսկոպոս կարտինալ Լըքօ կը յայտարարէ թէ օրէնքին դէմ կաթոլիկներուն ընդդիմութենէն հեռձուած պիտի չծագի եկեղեցիին մէջ, կ'ըսէ.— Եկեղեցին կը մնայ մի, կրօնային ընկերակցութիւնները բաժանել հոգեւորականներէն կրնան կազմուիլ ա՛յն ատեն միայն երբ Պապը կանոնական նկարագիր տայ այդ ընկերակցութիւններուն։ Եկեղեցին պիտի սպասէ, պիտի չհեռէ, հոգեւորականները առաջին պահանջման մը վրայ առանց ամենափոքր խստութեան պիտի մեկնին իրենց եկեղեցիներէն, ինչպէս հրամայած է Պապը։ Կղերականները կառավարական պաշտօնեաներուն պահանջումին վրայ եկեղեցիները թողելէ անմիջապէս վերջ, այս նպատակաւ պատրաստուած ուրիշ տեղ մը պիտի երթան պատարագ մատուցանելու, և եթէ կղերանոցներն ալ գոցուին, կղերցուները ուրիշ տեղ պիտի չարունակեն իրենց ուսումը։ Ես որոչած եմ, կ'ըսէ արքեպիսկոպոսը, արքեպիսկոպոսական ապարանքէն մեկնիլ, և վարձու տուն մը քաչուիլ։ Հաւատացեալներուն դիմում ըրած ենք, և անոնք հարկ եղած նպաստը պատրաստած են կարօտ քահանաները ապրեցընելու համար։

Արքեպիսկոպոս կարտինալ Լըքօ կը չարունակէ թէ եպիսկոպոսները և հոգեւորականները միշտ պիտի ուզեն մընալ իրաւունքի ճամբուն վրայ, թէ բոլոր օրէնքները պիտի յարգեն ի բաց առեալ բաժանման օրէնքը զոր Եկեղեցին չի կրնար ընդունիլ, առանց վիրաւորելու Պապին արժանապատուութիւնը, Եպիսկոպոսութեան և նոյն իսկ քրիստոնէութեան արժանապատուութիւնը։ Եկեղեցին կը մերժէ այս օրէնքը, առանց սակայն անկարգութիւն յարուցանելու։ Պապին հոգեւոր սահմանը ընդարձակ է։ Ան պարտաւոր է ամբողջութիւնը տեսնել և հիմակ որ եկեղեցին զանազան երկիրներու մէջ մանաւանդ Սպանիոյ մէջ, փոթորկալից է, Պապը չի կրնար պակսեցնել իր հեղինակութիւնը։ Ամէն կողմէ կը սպասուի թէ ի՛նչ պիտի ծագի ֆրանսական կառավարութեան և Վատիկանի միջեւ մղուած պայքարէն։ Պիոս Ժ.ի համար անկարելի է իր հաւանութիւնը տալ անօրակելի գործի մը, որ խորտակած է յարաբերութիւնները Ֆրանսայի և Վատիկանի միջեւ։

Այս բարձրաստիճան եկեղեցականին այս յայտարարութիւններէն վերջ համաձայնութիւն մը կարելի չէ, եթէ կառավարութիւնը օրէնքը չբարեփոխէ։ Եկեղեցին այս կէտին մէջ աններող է և կը փափաքի որ Վատիկանի և կառավարութեան միջեւ յարաբերութիւններ մշակուին. միւս կողմէ ոչ մէկ ֆրանսական դահլիճ կրնայ ընդունիլ այս պահանջումը։ Մայիսի ընտրութիւններէն վերջ, Հռոմի հետ յարաբերութիւնները մտնել ուզող ո և է դահլիճ չի կրնար պաշտօնի վրայ մնալ։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ՇԱՔԱՐԻ ՍԷՆՏԻՔԱՆ.—Երկար ատենէ ի վեր Աւստրիոյ չաքարի գործարանատէրներուն միջեւ սէնտիքայի մը կազմութեան համար բանակցութիւններ կը կատարուէին, որոնք վերջապէս վախճանի մը յանգեցան։ Սէնտիքան կազմուեցաւ։ Համաձայնութիւնը միմիայն ներքին վաճառման հրապարակին համար եղած է, արտածութիւնը ազատ թողուած է։ Բայց խամ չաքարի գործարանատէրները դեռ միացած չեն Սէնտիքային կամ Քարթէլին։ Ասոր համար յ առաջիկային բանակցութիւնները պիտի սկսին, և յուսալի է թէ համաձայնութիւն մըն ալ ասոնց հետ գոյանայ, որ Սէնտիքային ույժը պիտի աւելցնէ։ Համաձայնութիւնը կամ Սէնտիքան առ այժմ լոկ աւստրիական է, մաճառ գործարանատէրներուն հետ բանակցութիւնք դեռ աւարտած չըլլալով։ Մաճառներուն հետ համաձայնութիւնը սա՛ խարիսխին վրայ պիտի հաստատուի թէ Մաճառստան ղրկուած աւստրիական չաքարին համար որոշ քանակութիւն մը պիտի որոշուի։ Այդ քանակութիւնն ալ պիտի ըլլայ տարին 200,000 կամ 300,000 մէթրական կենդինար ճերմակ ապրանք։ Աւստրիական գործարանները այս քանակութենէն աւելի մատուցում պիտի չընեն Մաճառստանի, և արտածութեան այս չափին վրայ պիտի որոշուի չաքարին գինը Մաճառստանի մէջ։

Աւստրիական չաքարի գործարանատէրերուն սէնտիքան երկու տարուան համար է, այսինքն 1906 Հոկտ. 1էն սկսեալ մինչեւ 1908 Սեպտ. 30։ Եթէ 300,000 մէթրական կենդինար ապրանք ունեցող չաքարի գործարան մը ուզէ Սէնտիքայէն բաժնուիլ, Սէնտիքան պիտի լուծուի երեք ամսէն։ Եթէ 800,000 մէթրական կենդինար ապրանք ու եղող գործարան մը ուզէ բաժնուիլ, Սէնտիքան կրնայ լուծուիլ մէկ ամսէն, ազդարարութեան օրէն սկըսեալ։ Եթէ մինչեւ 1908 յունիս 30 ո՛չ մէկ կողմէ բաժնուելու ազդարարութիւն չգայ, Սէնտիքան տարի մըն ալ կը չարունակէ մինչեւ 1909 Սեպտ. 30։ Այս կերպով մինչեւ ինը տարի պիտի չարունակէ Սէնտիքան։

Աւստրիոյ ներքին հրապարակին պէտքին համար որոշուած չաքարին քանակութիւնը 3 միլիոն 700,000 մէթրական կենդինար է։ Այս քանակութիւնը որոշ չափերով բաժնուած է Սէնտիքային անդամներուն, այնպէս որ իւրաքանչիւր գործարանատէր գիտէ իր տալիք չափը։

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ՀԱՆԳՍՏԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ.—Անցեալ կիրակի օր Ֆրանսայի Մօ քաղաքը, ուր ծնած է Պոսիւէ, մանաւանդ կրեց կիրակին սուրբ պահելու նոր օրէնքին ծանր հետեւութիւնը։ Քաղաքին մէջ հացի սով տիրեց փռապաններուն հանգիստ առնելուն հետեւանքով։ Բարեբախտաբար քաղաքին զինուորական փուռերը գործի սկսան իսկոյն, և զինուորի յատուկ հաց հասցուցին անսուաղ բնակիչներուն։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՅ
BOURSE DE PARIS

Սեպտ. 27 1906
Ժամ 2.20

Ֆրանսական 3%	96.55
Օսմանեան Միացեալ	94.42
Երկաթուղի	145.5
Պանք Օթթօման	668.—
Րէժի	450.—
Թբանվայ	54.—

ՔՐՈՆԻԿ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը, երէկ, ընկերակցութեամբ գործակատար Արիս էֆ.ի, Կայս. Պալատ գնաց և Ա. քարտուղար Բարձր. Թահսին փաչայի հետ տեսակցեցաւ։ Ն. Սրբազնութիւն յետոյ այցելեց նաեւ նորընտիր արարողապետ Վահէ. Ղալիպ պէյի և անոր նոր պաշտօնը չնորհաւորեց։

ՄՈՒՇԻ Առաջնորդ Տ. Կորիւն Վ. Խլխտիրեան, Առաջնորդարանին նիւթական անմխիթար վիճակը յայտնելով, նպաստ խնդրած է Պատրիարքարանէն։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ նորաշէն Ցակոբեաններու բաժնին ներքին կազմածները, մահճակալները են. հեռզնետէ կը հասնին և կը տեղաւորուին։ Վարագայ Խաչի տօնին օրը միայն եկեղեցիին, Ցակոբեաններու բաժնին և դեղարանին բացման հանդէսները տեղի պիտի ունենան, իսկ Ունճեաններու և Կիւլպէնկեաններու բաժիններու բացման հանդէսը աւելի ուշ տեղի պիտի ունենայ։

«ԱԻԵՏԱԲԵՐ»ի խմբագիր Մր. Պարնըմ և Սըր Լէօբոլտ Ֆարլ, որ Մարզուանի մէջ որբանոց-վարժարան մը ունի, Երզնկա այցելած ատեն Ազգ. Առաջնորդարանն ալ երթալով այցելութիւն տուած են Առաջնորդին։

ԵՐԶՆԿԱՅԻ կառավարիչը առժամեայ պաշտօնով Կարին մեկնելուն առթիւ Ն. Վսեմութեան ողջերթ մաղթելու գացած է տեղւոյն Առաջն. Տեղապահ Տ. Եղիսաբէլ Վրդ. Պալեան։

ՂԱՐԱՔԷՕՍԷՐԻԿԻ Զարխափան Ս. Աստուածածնի հրաչագործ պատկերը Պալաթի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցին փոխադրուած ըլլալով՝ այս կիրակի Վերացման Խաչի տօնին առթիւ քարոզիչ Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Տէր-Մինասեան պատարագ պիտի մատուցանէ ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։ Կը խնդրուի ուխտաւորներէն չփիչնել նոյն եկեղեցիին մէջ։ Շոգենաւային երթեւեկութիւն կայ քառորդ ժամը անգամ մը։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ Քաղ. Ժողովոյ անդամ Խաչիկ էֆ. Զօլադեան, նկատելով որ առանց Առաջնորդի կը մնայ իրենց թեմը ու անոր աստ քմահաճոքովը կը կառավարուին տեղւոյն վարչական գործերը, հրաժարական տուած էր Ժողովոյ անդամակցութենէն։ Ս. Պատրիարքը մերժեց Զօլադեան էֆ.ի հրաժարականը, յայտարարելով թէ արդէն մօտ օրէն Առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ պիտի ղրկուի Տրապիզոն։

ՌՈՏՈՍԹՕՅԻ Առաջն. խընդրոյն քննութիւնը Լտրենէի Տ. Արսէն քահանային յանձնուած էր որ իր քննութեան տեղեկագիրը ղրկած է Պատրիարքարան։

ԱՅՆԹԱՊԻ նախկին առաջնորդներէն հանգուցեալ Տ. Մկրտիչ եպս. որ Անկլիքան եկեղեցիին յարած էր, իր միջնորդութեամբ կառուցած էր նաեւ Եպիսկոպոսական հոյակապ եկեղեցի մը, զոր կը կառավարէր իր կենդանութեանը խիստ սակաւաթիւ ժողովուրդով մը։ Այս ժողովուրդը չատ քիչ ըլլալուն պատճառաւ և միեւնոյն ատեն իրենց առաջնորդող երէց մը չունենալուն համար, անցեալ տարի կարգ մը անձեր, զայն իբրեւ մասնաւոր եկեղեցի մը նըկատելով հոն յաճախելէ յոյսերին կտրեցին և որոչեցին խմբովին Մայրենի եկեղեցւոյ Մօրը դառնալ և եկեղեցիին չէնքն ալ Հայերուն յանձնել։ Սակայն ուրիշներ ոգի ի բռին հակառակեցան այս որոշումին։ Եւ երբ Ծիպրալթարի Անկլիքան Եպիսկոպոսը անցեալ տարի Պոլիս այցելեց, Ս. Պատրիարքը խնդրեց անկէ որպէսզի այդ եկեղեցին հայերուն փոխանցուի։ Այս խնդիրը քննելու և վերջնական որոշում մը տալու համար Երուսաղէմէն անկլիքան Փօրֆիթ եպիսկոպոսը Այնթապ երթալով Օգոստոս 10էն մինչեւ 20, տասը օրուան մէջ խնդիրը մանրագննին կերպով քննելէ յետոյ, անոր լուծում մը տուաւ։ Ցիչեալ եպիսկոպոսը ժամանակէ մը ի վեր փակուած եկեղեցին բանալով եկեղեցական արարողութիւններ կատարել սկսաւ։ Եպիսկոպոսը եկեղեցիին չինութեան կայս. Ֆէրմանը, հանգուցեալ Մկրտիչ եպս.ի պաշտօնական զգեստները և եկեղեցիէ յատուկ կարգ մը պաշտօնաթուղթեր ձեռք անցընելով պաշտօնապէս հաստատած է թէ այս եկեղեցին ըստ Կայս. Ֆէրմանին լոկ բողոքական եկեղեցի մըն է և անոր ո՛չ չէնքին և ո՛չ ներքին վարչութեան ուղղակի կամ անուղղակի կերպով և ոչ մէկ եկեղեցի միջամտելու իրաւունք ունի։ Հետեւաբար կրկին և կրկին հաստատելով որ յիչեալ եկեղեցին լոկ բողոքական եկեղեցի մըն է, ըստ այնմ անոր կալուածներուն և աշխարհական գործերուն մատակարարութիւնը տեղւոյն բողոքական հասարակութեան ժողովին կը վերաբերի։ Այս եկեղեցիին առժամեայ հոգեւոր հովիւ կարգուած է տեղւոյն Հայիկ եկեղեցիին հովիւ Վեր. Մ. Կ. Փափազեան, և

այս ընտրութիւնը հաստատուած է Պոլսոյ Ազգայնատարանէն։ Իսկ երբ ապագային յարմար եպիսկոպոս մը ընտրուի, Վեր. Փափազեան, դարձեալ իրաւունք պիտի ունենայ կիրակի օրերը եպիսկոպոսական պատարագներուն հակելու։ Աւետաբեր որ այս տեղեկութիւնները կուտայ, յոյսը կը յայտնէ թէ այս կարգադրութեամբ եպիսկոպոսական եկեղեցին ալ աւելի պիտի զարգանայ։ Մինչդեռ բացայայտ է որ իր այս ձեւին մէջ եպիսկոպոսական եկեղեցին չզարգանալէ զատ, կամաց կամաց պիտի ձուլուի տեղւոյն բողոքական եկեղեցիին հետ, որմէ այնչափ հեռու կենալ սկզբունք ընտրած էր միշտ Այնթապի եպիսկոպոսական եկեղեցիին Հիմնադիր Մկրտիչ եպիսկոպոս։

ԻԶՄԻՐԻ Անգլ. Հիւպատոսարանի Ա. Թարգմանը Սեպտ. 4ին Առաջնորդարան այցելելով, լուր բերած է թէ Ճիպրալթարի Անկլիքան եպիսկոպոս Տօքթ. Քօլինս կը փափաքի Առաջնորդ Սրբազանին այցելութեան գալ. բայց հաղորդուեր է թէ Տ. Եղիշէ Սրբազան Թեմական այցելութեան ելած ըլլալով կը բացակայի քաղաքէն. Առաջն. փոխանորդ Տ. Յովհաննէս Ա. Քհյ. ընկերակցութեամբ Ս. Մեսրոպեան վարժարանի Տնօրէն Պօյաճեան էֆ.ի այցելութեան գացած է հիւպատոսարան, բայց Տօքթ. Քօլինսի բացակայութեան պատճառաւ իր այցաքարտը ձգած է։

Տ. ՄՈՎՍԷՍ ԵՊՍԿ. ԿԷՕՄՐԻԿՃԵԱՆԻ համար ինչպէս անկէց առաջ գրած էինք բժշկական գործողութեան մը ենթարկուելու համար Շիշլի Պուլկարաց Հիւանդանոցը փոխադրուած էր։ Կը լսենք թէ Ն. Սրբազնութեան հիւանդութիւնը հին օրեայ երկկողմանի աղեթափութիւն մըն է որ հակառակ իր տարիքին և հիւանդութեան հինցած ըլլալուն Տօքթ. Եաղուպեան էֆ.ի ճարտար ջանքերուն շնորհիւ կատարեալ յաջողութեամբ գործողութիւնն կատարուած է. Տ. Մովսէս եպսկ. այժմ քաջառողջ վիճակի մը մէջ է ու մէկ քանի օրէն պիտի կարենայ դուրս ելլել։

Ս. ՅԱԿՈԲԱՅ ՈՐԲԱՆՈՑԸ.—Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ Պատ. հասարակութեան թէ հիւանդանոցի Որբանոցի տղայոց թիւը այնքան շատցած է որ ըստ յայտարարութեան բժշկաց առողջապահական տեսակէտով կարելի չ'է տղայ ընդունիլ, ուստի կը խնդրուի գաւառաց գեր. առաջնորդներէն և Պատ. Թաղական Խորհուրդներէն, որպէսզի ներկայ 1906—7 տարի շրջանին մէջ տղայ չը ներկայացնեն, որովհետեւ Հոգաբարձութիւնը ցաւ ի սիրտ ստիպուելէ չընդունիլ։

ՍՏԱՑԱՆՔ Տարերf Բնագիտութեան անուն դասագիրքը, զոր հեղինակած է հմուտ բնագէտ-տարրաբան Բրօֆ. Ալիքսան էֆ. Պէշճեան։ Հեղինակին անունը ինքնին բաւական է ապացուցանելու համար թէ այս դասագիրքը ո՛րչափ գիտակցութեամբ ու փորձառական հմտութեամբ յօրինուած է։ Կը բաղկանայ 360 երեսէ, կը պարունակէ գիտական ամենավերջին տեսութիւնները և զարդարուած է բազմաթիւ բացատրական պատկերներով։ Ցարգ լի Բրօֆէսէօրը այնչափ գործնական ու մէթոտիկ ոճով մը պատրաստած է իր դասագիրքը, որ ո՛չ միայն դպրոցականներուն, այլ և ինքնօգնութեամբ զարգանալ փափաքողներուն ալ կրնայ առաջնորդ մը ըլլալ։ Փափաքելի էր որ այսպէս յաջող գործի մը լեզուն ալ արժանի ըլլար իր ներքին պարունակութեան, և չտեսնուէին լեզուական փոքր վրէպներ, որոնք սակայն չեն պակասեցներ անոր գիտական արժէքը։ Գինն է 10 ղրուշ և կը ծախուի ամէն գրավաճառներու քով։

Տէր եւ Տիկին Յ. Պօյաճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մինաս Այնեան, Տէր եւ Տիկին Պօղոս Պօյաճեան եւ զաւակունք (Արաբկիր), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Այնեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Փիլիպպոս Այնեան (յԵգիպտոս). Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Ջաֆարեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Անեմեան եւ զաւակունք, եւ ամբողջ Պօյաճեան, Այնեան եւ Տէր Միքայէլեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն դառնաղետ մահը՝

ՕՐԻՈՐԴ ԱՍՏՂԻԿ Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ այս առտու, 14 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ վաղը, Ուրբաթ, Սեպտ. 15/28, Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցիին մէջ, ժամը 8½ին (Ը.Թ.) եւ մարմինը պիտի ամփոփուի տեղւոյն Ազգ. Գերեզմանատան մէջ։

Սկիւտար 14/27 Սեպտ. 1906

ՇԱՆՕԹ.— Շոգենաւը կամուրջէն կը մեկնի ժամը 7.35ին։

Մասնաւոր չընդունողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր լուր նկատել։

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ

Շաբաթաթերթին Դրդ թիւը հրապարակ ելաւ այս առտու զուարթ և զբօսեցուցիչ բովանդակութիւնով մը։

Յօդուածներ ունին.

ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ. — Կինն ու Աղջիկը։ ԿԱՎՌՕՇ. — Քրօնիկ։ ՍԱՆԳԻՈՒԼՕԹ. — Հրամմեցէ՛ք Տիկին։ ԷՍՍԷ. — Ինչե՛ր կ'ընեն կիները մեզի (Ֆանքէզի)։ ԼԻԼԱ.—Պա՞լ թէ Պալտըզ։ ՀՕՍ-ՀՕՍ.—Հօս Հօսի նօթեր։ ԶՈՒԱՐԹ ՊՈՒՊՐԻԿԵԱՆ.— Բանք ըստ Արիստոտէլի, Քսենեֆօնի, Սոկրատի և այլոց։ ՀԵՌԱԳԻՐ, եւն. եւն։։

Հանրագիտակ ձեռքէ կը ծախուի հատը 40 փր.ի։ Բաժանորդագինն է տարեկան 54, վեցամսեայ 27 գաւառներու համար։ Բաժանորդագրութիւն ԿԱՆԽԻԿ։ Հասցէ՝ Պոլիս, Պապը Ալի Ճատտէսի, Ասատուրեան Տպարան։

ԿՆՈՒՆՔ ՄԸ
ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՇՐՋԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

Երէկ առտու, Դատըգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցին։

Ներկաները.— Դերասաններ և դերասանուհիներ Օսմ. տրամաթիք Թատերախումբէն։

Շնորհալի օրիորդներ՝ չէք չէք արդուզարդերով։

Կնքահայր՝ Արամ էֆ. Մնակեան, իսկ կնքամայր՝ Տիկին Ազնիւ Մնակեան։

Իսկ ո՞վ է մկրտուողը, պիտի ըսէք։

Օսմ. Թատերախումբին համակրելի արուեստագէտ և մեր սիրելի բարեկամ Վահան էֆ. Շահինեանի նորածին և անուշիկ զաւակը, որուն տրուեցաւ Մարի-Հօրթանս անունը։

Մկրտող քահանան էր Մաքրիգիւղի Տ. Պետրոս քհ. Տէր-Պետրոսեանը։ Ներկայ էին նաև Գատըգիւղի Աւագերէց Տ. Կարապետ Սանտալճեան, ինչպէս նաև քահանայական դասէն ոմանք։

Ներկաները իրենց ջերմ շնորհաւորութիւնները մատուցին նորածինին՝ Օր. Մարի Հօրթանսի ծնողքին, Տէր և Տիկին Վահան Շահինեանի, ինչպէս նաեւ կնքահօրը՝ Արամ էֆ. Մնակեանի, «Ձեռքէդ անպակաս ըլլայ»ի աւանդական բարեմաղթութեամբ։

ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ.— Նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով Պոլսոյ և արուարձաններու կալուածներուն արձանագրութեանց տումարներուն մէջ հիմնովին պիտի արձանագրուին կալուածահամարի Ֆօւականէն՝ այսինքն 31 տարիէ ի վեր կալուածներու մասին տեղի ունեցած բաժանումները և այլն. Նաև կրկին թիւերն ալ հակական թիւերուն վրայ պիտի աւելցուին։ Պատկանեալ պաշտօնեաները ձեռնարկած են հարկ եղած գործողութեանց։ Ծանուցուեցաւ Տէֆթէրխանէի վերատեսչութեան որ «Փէրագ»ի և ուրիշ գործողութեանց առթիւ տրուելիք կալուածագիրներուն մէջ նշանակուին հին ու նոր փողոցները և թիւերը։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ. — Պոլսոյ աւստրիական դեսպան կոմս տը Գալիչէ, իր հրաժարականը ղրկած էր խնդրելով որ հանգստեան կոչուի։ Աւստրո-Հունգարիոյ Ֆրանց - Եոզէֆ կայսր, ընդունեց այս խնդիրքը և ի վարձ դեսպանին երկարամեայ բարւոք ծառայութեան անոր շնորհեց կոմսութեան ժառանգական տիտղոսը։ Այս կայս. որոշումը դեսպանին հաղորդուեցաւ արտաքին գործոց նախարար կոմս Կոլուխովսքիի կողմէ, շնորհաւորական և խիստ սիրալիր գնահատական հեռագրով մը։ Կոմս տը Գալիչէի տեղ Պոլսոյ նոր դեսպան կարգուած է Պուքրէշի աւստրիական դեսպան մարքիզ Բալլավիչինի։ Ֆրանց-Եոզէֆ կայսր Էլիզապէթ պատուանշանին մեծ-խաչը նուիրեց նոր դեսպանին կնոջ՝ մարքիզուհի Բալլավիչինիի, որ Մարի-Ժօզէֆին արհիդքսուհիին արքունիքին պատուոյ տիկիններէն է։

*** Վիեննական թերթերը մեծ գովեստով կը խօսին կոմս տը Գալիչէի վրայ իբր ճարտար դիւանագէտ։ Պոլսոյ իր երկարամեայ դեսպանութիւնը՝ 26 տարի, իր դիւանագիտական ասպարէզին ամենէն փայլուն շրջանը կը նկատուի։ Ինք երեք անգամ էր Պոլսոյ դեսպանական մարմին և 1903ին տօնեց իր դիւանագիտական գործունէութեան յիսնամեակը և անցեալ տարի յուլիսին ալ Պոլսոյ դեսպանութեան 25 ամեակը։ 75 տարեկան է այժմ. Կոմսը մեծ ծառայութիւններ մատոյց Աւստրիոյ արտաքին քաղաքականութեան, և այժմ բազմաւոր անցեալի մը վրայ նայելով, սիրուած ու գնահատուած, հանգստութեան և անդորրութեան մէջ կ'ուզէ անցընել իր կեանքին աւուրը։ Կոմսը ծնած է 1831 Մարտ 31ին։ 22 տարեկան հասակին մտաւ պետական ծառայութեան, Վիեննայի դատարանի մը դատաւոր կարգուելով։ 1855ին Թրիէստէ ղրկուեցաւ, և քանի մը ամիս ետքը վերադառնալով մտաւ առեւտրական նախարարութեան մէջ։ 1857ին Պոլսոյ առեւտրական դեր-հիւպատոս անուանուեցաւ։ Առեւտրական նախարարութեան մէջ այլեւայլ պաշտօններ վարելէ ետքը, 1859 Հոկտ. 30ին մտաւ արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ, ուր մնաց 47 տարի շարունակ։ 1864ին Գալիչէ Լիվըրբուլի հիւպատոս նշանակուեցաւ և 1868ին ընդհանուր հիւպատոս։ 1871ին Գալիչէ Ջինու, Ճաբոնի և Սիամի ընդհանուր հիւպատոս և պատուիրակ նշանակուեցաւ։ 1873ին պաշտօնութեան տիտղոսը ստացաւ, 1874ին Պուքրէշի դիւանագիտական ներկայացուցիչ կարգուեցաւ։ 1876ին Պոլիս գնաց և 1877ին Վիեննա դարձաւ և պաշտօնավարեց արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ. 1878ին Պետական խորհրդական անուանուեցաւ և 1879ին արտաքին գործոց նախարարութեան սենեկի պետ կոչուեցաւ։ Վերջապէս 1880 Յուլիս 15ին Պարոն Գալիչէ Պոլսոյ աւստրիական դեսպան անուանուեցաւ։ Ամէն կողմէ համակրութիւն վայելելով, կոմս Գալիչէ 1884ին ստացաւ Ֆրանց Եօզէֆ կայսրէն Լէօբոլտի Մեծ Խաչը և 1895ին Ս. Ստեփաննոսի մեծ խաչը։ Կոմս Գալիչէ իր կեանքին մնացեալ մասը Կէօրցի մէջ անցընել կը փափաքի եղեր։

ԼԱԶՔԻԷԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ.—Պետական Խորհուրդը որոշեց առժամեայ տուրք մը գանձել Լազքիէէ արտածուած բոլոր ապրանքներէն, նաւահանգիստին ընդարձակման և վերաշինութեան ծախքերուն համար։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ վիճակահանութեան 3րդ թիւաժէն 10,000 ղրշ. շահող 105,432 թիւ երկու կէս տոմսերէն մէկը Սկիւպի մէջ ծախուած էր։ Այս կէս տոմսը ընկերովի գնած էին սափրիչ Հասան աղա և իր սպասաւորը Խրիսթօ, որոնք Սկիւպի Երկրագործական Պանքային ճիւղը դիմելով ստացան 5000 ղրուշը։

ՄԻՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Անցեալ չաբթու Իզմիրէն 2000է աւելի ոչխար ղրկուած է Աղեքսանդրիա։ Այս ոչխարները Գոնեայէն եկած էին։ Վաճառականները փոխանակ զանոնք Իզմիրի մէջ ծախելու, կամ Պոլիս ուղարկելու Աղեքսանդրիա կը ղրկեն, ուր միսի գները աւելի բարձր են և շահը աւելի մեծ։ Այս տեւական արտածումը Իզմիրի մէջ ալ միսի գինը բարձրացուցած ըլլալով, կառավարութիւնը որոշեց միջոցներ ձեռք առնել որպէս զի արգիլէ ոչխարի մեծ վաճառականներուն մտադրութիւնը, որ է բարձրացնել միսի գինը։

ՍԿԻՒՏԱՐ-ՔԱՏԸԳԻՒՂԻ Ջուրի Ընկերութեան մասին Իգտամ հետեւեալը կը գրէ.—Իմացուելով որ այս Ընկերութիւնը մենաշնորհի պայմանները չի յարգեր, քննութիւն կատարուեր է։ Հաստատուեր է թէ ձեռնհաս պաշտօնէութեան պաշտօնական տեղեկութիւն մը ու վաւերացման գործողութիւն մը չէ գտած թէ այդ Ընկերութիւնը, իրբեւ օսմ. անանուն Ընկերութիւն. գործառնութեանց ձեռնարկած ըլլայ. Միայն սա երեւան հաներ է որ 1300 Մուհարրէմին մենաշնորհ մը տրուած է՝ Գատըգիւղի և Սկիւտարի կողմը ջուր տանելու համար։ Մենաշնորհ ստացող անձը այդ մենաշնորհը փոխանցեր է հիմակուան Ընկերութեան։ Այդ գործողութեան վաւերացումն ալ չէ կատարուած։ Նոյն Ընկերութիւնը Պոլ քաղաքին մէջ 3½ միլիոն ֆր.ի պարտաթուղթ շրջաբերութեան հաներ ու ծախեր է։ Ընկերութեան տարեկան զուտ հասոյթն է 12,000 ոսկիէն աւելի սակայն պէտք եղած քանակութեամբ և օրինաւոր կերպով շահաբաժին չէ վճարուած։ Այդ տեսակ գործողութիւն մը թէ՛ անընդունելի է և թէ բաժնետէրերուն կը վնասէ, Բ. Դուռը գրեց Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան, այդ մասին հարկ եղած գործողութիւնը կատարելու համար տեղեկագրել թէ մինչեւ հիմա նոյն Ընկերութեան մասին ի՛նչ գործողութիւն կատարուած է և ո՛րքան զեկոյցներ ու ազդարարութիւններ եղած են. Նաև քննել թէ հա՞րկ է թէ ոչ ջնջել վերոգրեալ մենաշնորհին պայմանագրութիւնը։

ԽԱՌՆՈՒՐԴ ԻՒՂԵՐԸ. — Իզմիրի թերթերը կը գրեն թէ վերջերս մեծաքանակ խառնուրդ իւղեր հասած հոն։ Բայց տեղական կառավարութիւնը որոշեց առողջութեան վնասակար այս իւղերը չընդունիլ, որպէսզի ապահովուի նաև տեղական կարագներուն սպառումը։

ԽՂՃԱՄԻՏ ԲԺԻՇԿԻ ՄԸ գովեստը կը կարդան ամէն կողմէ, բժիշկ մը որ ո՛չ միայն կը բժշկէ, կը դարմանէ արուեստին պահանջումը գոհացնելու համար, այլ և յաճախ բարերարի հանգամանքով կը ներկայանայ իր աղքատ հիւանդներուն, ինչ ինչ բացառիկ պարագաներու մէջ դեղ ու սնունդ ալ հայթայթելով։ Սկիւտարցիներուն ամէնքն ալ հասկցան որ Տօքթ. Բարաղամեանը ակնարկել կ'ուզենք այս տողերով, որ ո՛չ միայն իբր ճարտար բժիշկ, այլ և սրտի տէր ու խղճամիտ անձ ալ մեծ համբաւ հանած է։ Տօքթ. Բարաղամեան որ երկարամեայ փորձառութեանը կը միացնէ նաեւ օրուան բժշկական նորութիւններուն հետեւող միտք մը, Բարիզէն վերադարձէն ետք, արդէն իսկ պատւոյ տեղ մը գրաւած է մեր ականաւոր բժիշկներուն մէջ, իր անվիճելի արժանիքովը և ճարտար դարմանումներովը, որոնց շնորհիւ ամենէն կնճռոտ հիւանդութիւններն անգամ իրենց դարմանը կը գտնեն անոր ձեռքէն։ Այս տողերով կ'ուզենք արձագանքը հանդիսանալ այն բազմաթիւ նամակներուն, որոնք Խմբագրութեանս հասած են Տօքթ. Բարաղամեանի ճարտարութիւնն ու մարդասիրութիւնը հռչակելու երախտագիտութեամբ։ Կը խնդակցինք յարգելի Տօքթէօրին և ալ աւելի առաջդիմութիւն կը մաղթենք։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԵՂԾ ՔՐԷՏԻ ՖՈՆՍԻԷՆԵՐԸ. — Հեռագիրը արդէն ծանոյց թէ Քրէտի Ֆօնսիէի հին արժեթուղթերուն կեղծիքը երեւան ելած են։ Այժմ Եգիպտոսէն կը գրեն թէ ոստիկանութիւնը Աղեքսանդրիոյ մէջ ձերբակալեց Իտալացի մը, որ ամբաստանուած է իբր կեղծարար։ Անկէց առաջ Աւստրիացի ոստիկանական միջնորդ մը ներկայացած էր Աղեքսանդրիոյ Անկլօ - Էժիբսիէն Պանքան, խնդրելով որ ընթացիկ հաշիւ մը բացուի իրեն, փոխարէն 40 արժեթուղթ դրած էր իբր աւանդ։ Բայց այս արժեթուղթերը կեղծ նկատուեցան։ Անգամ մը որ երեւան ելաւ այս, ոստիկանութիւնները առաջ տարուեցան և Քրէտի Ֆօնսիէի ուրիշ կեղծ արժեթուղթեր ալ գտնուեցան, որոնք Եւրոպայի մէջ պատրաստուած էին։ Կը կարծուի թէ ընկերութիւն մը կազմուած է այս կեղծ թուղթերը քշելու համար։ Քննութիւն մը բացուեցաւ, գտնելու համար կեղծարարները, որոնց կեդրոնը կ'ըսուի թէ եւրոպական մայրաքաղաք մը կը գտնուի։

ՊՈԼՍՈՅ Պատժ. Ատեանը վեցական ամսուան բանտարկութեան դատապարտեց Բերայի ու Մեծ-Շուկային մէջ խանութպան Ռուբէն ու Յակոբ անուն անձերը՝ իբրև կեղծիքով սնանկացող։

ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆ ՄԸ. — Պոլիս, Եէնի-Ճամիի սանդուխներուն դիմացը հաստատուած կօշիկի վաճառական Իզմիրցի Մէհմէտ Քէմալէտտին էֆ.ի գործերը աւրուելով պարտական կը մնայ, փոխանակագիրները պայմանաժամին չկրնար վճարել, որով Առեւտր. դատարանը կը վճռէ անոր ապրանքները ծախու տալ։ Ասոր վրայ Քէմալէտտին էֆ. իր գործերուն համար փոխանորդ կը կարգէ Ղալաթիոյ օտար ապրանքներու մաքսատան քարտուղարներէն Ճէմալէտտին էֆ.ն և ինք Իզմիր կ'երթայ, հոն ունեցած կալուածները ծախելու և պարտքը հատուցանելու համար։ Անցեալները թէեւ գրաւի պայմանաժամը կ'աւարտի, սակայն Ճէմալէտտին էֆ. ամիս մը եւս երկարել կուտայ։ Մէկ քանի օր առաջ Քէմալէտտին էֆ. Իզմիրէն նամակ մը ուղղելով Ճէմալէտտին էֆ.ի և ըսելով որ իր գործերուն կարգադրութիւնը տակաւին երկու ամիս պիտի երկարի, կը յանձնարարէ տեղ մը ունեցած երեսուն ոսկիի պահանջքը գանձել. վաճառատան ապրանքները ծախել և գոյացած դրամով պարտքերը հատուցանել. և եթէ անբաւական ըլլայ, իրեն իմաց տալ։ Ճէմալէտտին էֆ. Քէմալէտտին էֆ.ի բացակայութեանը միջոցին խանութին գործերուն հսկողութիւնը կը յանձնէ Մէհմէտ Ալի անուն անձի մը, որուն ցոյց կուտայ նաեւ Իզմիրէն ստացած նամակը։ Մէհմէտ Ալի Բանկալթի բնակող Օննիկ անուն միջնորդի մը դիմելով կ'առաջարկէ որ յաճախորդ մը գտնէ։ Օննիկ ալ Մահմուտ Փաշա հաստատուած Կարապետ աղա անունով մարդ մը կը գտնէ։ Աղջի առտու Մէհմէտ Ալի և Օննիկ կանուխ խանութը կ'երթան և բոլոր ապրանքները կը ծախեն Կարապետ աղայի։ Դրամները Մէհմէտ Ալի կը ստանայ, Օննիկի միջնորդչէքը կուտայ և ինք ալ կը հեռանայ։ Քիչ ետքը Ճէմալէտտին էֆ. խանութ երթալով կը տեսնէ թէ գոց է, խնդիրը շրջակայքէն կ'ստուգէ. այդ անձերը կը փնտռէ և չի գտներ։ Վերջապէս իմաց կուտայ ոստիկանութեան, Օննիկը կը ձերբակալուի բայց Մէհմէտ Ալի տակաւին չէ գտնուած։

ԾՈՎՈՒ ԱՐԿԱԾ.— Աղջի իրիկուն ժամը 12ին միջոցները փայտ բեռցած մաւոնա մը շրջեցաւ Սալը-Բազարի առջեւ։ Փայտերը այնչափ շատ լեցուցած էին որ նաւը գրեթէ ջուրին մակերեսին հաւասար եկած էր։ Նոյն միջոցին կառաբարձ շոգենաւը մօտէն կ'անցնի. Նաւապետը կը յայտարարէ թէ մաւոնան շրջելու վտանգին ենթարկուած էր և պէտք էր անմիջական միջոցներ ձեռք առնել, սակայն նաւաստիները կարեւորութիւն չի տուին։ Շոգենաւը հազիւ 20 մէթր հեռացած էր երբ մաւոնան շրջեցաւ. Նաւաստիներէն մին փասադէն առաջ ծով նետուեցաւ, իսկ միւսները մինչեւ վերջը համբերեցին. բարեբաղդաբար պահակ շոգենաւին շատ մօտ ըլլալով, անմիջապէս նաւակ իջեցուցին և նաւաստիներէն երկուքը ազատեցին։ Քիչ յետոյ շոգենաւակ մը գալով ընկղմած մաւոնան ետեւը կապեց և Սալը-Բազար տարաւ։

*** Գատըգիւղէն աղջի իրիկուն կամուրջ եկող Ասարը Շեւքեթ շոգենաւը, Սիրքէճիի մօտ ընդհարեցաւ բեռնաբարձ մաւոնայի մը։ Շոգենաւը աննշան վնասներ կրեց։

ՕԴԵՐԸ. —Սեպտեմբերի քմահաճոյքնե՞ր են արդեօք սա օդերը։ Երկու օրուան անձրեւներէն ետք երէկ պայծառ երկինք մը կար՝ շողշողուն արեւով։ Օդը թէեւ մեղմացած, բայց ցուրտ էր դարձեալ։ Սեւ ծովէն եկող շոգենաւերը մեծ դժուարութեանց հանդիպած են հիւսիսային սաստկաշունչ քամիէն։ Կ'ըսուի թէ կարգ մը պզտիկ նաւեր ընկղմած են, բայց դեռ պաշտօնական լուր մը չկայ։

ԱՆՓԱՓԿԱՆԿԱՏ ՏԱՐՓԱՒՈՐ ՄԸ.— Բերա, Թիւնէլի կողմը տան մը մէջ իր շնորհներովը ծանօթ Սուլթանա անուն հելլէնուհին իր սիրական բարեկամներէն մէկուն՝ Եօրկիի հետ մեկնած էր Նախընթաց իրիկուն, մինչեւ Շիշլի կառքով պտոյտ մը կատարելու, քիչ մը թարմ օդ շնչելու և յետոյ գալ ընթրիք վայելելու համար։ Կառքը առաջացած էր Շիշլիի բացերը, ուր միայն ծառեր ու մարգեր կան։ Եօրկի երբ իր սիրուն ընկերուհիին երեսին կարմիրին և մորթին փափկութեան կը հիանար, աչքին զարկաւ անոր ականջներէն կախուած օղը, մարգարտայեռ արժէքաւոր գոհարեղէն մը։ Եօրկի խորհեցաւ թէ աւելի աղէկ էր այդ արժէքաւոր օղերուն վրայ հիանալ, քան զայն կրողին, և ուզեց որ անոնք իր գրպանը գտնուին, քան իր երազած կնոջ ականջներուն վրայ։ Անմիջապէս գործի ձեռնարկեց և սկսաւ օղերը հանել իրենց տեղէն։ Սուլթանա նախ կատակ կարծեց, սկսաւ պչրիլ, բայց երբ տեսաւ որ տարփաւորը փափկանկատութեան հետ գործ չունի և բռնի կը քաշէ օղերը ականջները փրցնելու աստիճան, սկսաւ պոռալ։ Բայց Եօրկի իր պաշտօնը աւարտած էր, կառքէն ցատքած ու կծկած, երբ հասան շրջակայքէն։ Սուլթանա ուխտեց մէյ մըն ալ չընտրել այնպիսի քավալիէ մը, որ օղիէն աւելի... օղերը սիրէ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Տարատանելէն մեր թղթակիցը կը գրէ.—Նշխնէի անտառներու քննիչ Աբրահամ էֆ. Էսկինեան որ ընտանիքով քանի մը օրուան համար Պէօթամպալի ջերմուկները գացած էր, երբ վերադարձաւ տեսաւ որ տան դրակը կոտրուած է։ Ընտանիքին անդամները ապշահար կը տեսնեն որ նոյն պահարանին մէջ դրուած պարկը անհետացած է իր մէջի արծաթեղէններով և գոհարեղէններով։ Գողցուածներուն արժէքն է 200 ոսկիէն աւելի։ Ոստիկանութիւնը խիստ քննութեան մը ձեռնարկեց հեղինակները երեւան հանելու համար։

ԴԻՒՐԱՋԳԱՄ ԽՈՀԱՐԱՐԸ.—Մեծ-Շուկային խոհարարներէն Միհրան աղայի քով աշխատող Աբրահամ ասկէ առաջ ելած էր անկէ և պարապ կը պտտէր։ Աբրահամ աղջի օր երբ Քիւրքճիներու մէջէն կ'անցնէր, Քեպապճի Ահմէտ աղա զայն ներս կանչեց և յայտնեց թէ գինքը իր խանութը մարդ մտեր խառնշտկեր է. և թէ իրմէ կը կասկածի։ Քեպապճին ասոր վրայ սկըսաւ յանդիմանել Աբրահամը, որ յուզուած խոյացաւ սեղանի մը վրայ դրած դանակին, առաւ զայն և ուժով մը մխեց պորտը եւ արիւնլուայ փռուեցաւ գետին։ Ոստիկանութիւնը փութաց. քննութիւն բացաւ և Աբրահամի վիճակը յուսահատական գտնելով ղրկեց հիւանդանոց։

ԹԱՏՐՈՆ ՄՆԱԿԵԱՆ
ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՄԷՋ

Մնակեան Թատերախումբը վաղը գիշեր, Սկիւտար, Պաղլար Պաշիի Թատրոնը, ժամը 2½ին պիտի ներկայացնէ Ալէք. Տիւմա Որդիի հրաշակերտը

ԳԱՄԵԼԻԱԶԱՐԴ ՏԻԿԻՆԸ

Տրամ 5 արար

ՏԻՍԱՂԱՇԱՐԺ ՔԱՒԵՇՏ 1 արար

Գովե՛լ ու բացատրե՛լ Գամելիազարդ Տիկինը... ահա՛ աւելորդ ձանձրոյթ մը, որուն պէտքը չե՛նք տեսներ և ընթերցողներն ալ արդէն գիտեն թէ ի՛նչ հրաշակերտներու հրաշակերտ մըն է «Գամելիազարդ Տիկին»ը, այդ ա՛յնչափ իրական սիրոյ պատմութիւնը, որ ա՛յնչափ անկեղծ արցունքներ խլած է աչքերէ։

Սա՛ չափը միայն յիշեցնենք թէ, «Գամելիազարդ Տիկինը»ին վէպը ճիշտ երկու անգամ թարգմանուած է հայերէնի, պատիւ մը, որուն ո՛չ մէկ գործ արժանացած է մեր մէջ։

Սկիւտարցիները չափէն աւելի կը սիրեն այս Թատերախաղը, ինչ որ կ'արդարացնէ իրենց Թատերասիրական իրական ճաշակը։

ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ
ՄԵՂՐԱԼՈՒՍՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

առաջին թիւէն կարելի է ստանալ Խմբագրատունէս և լրագրավաճառներէն՝ սովորական գնով։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Սեպտ. — Թօքիոյէն կը հեռագրեն թէ ճապոնական լրագիրները պատերազմի սպառնալիք կ'ընեն Ջինու, զոր կը մեղադրեն թէ ճապոնական քաղաքականութեան արգելք կ'ըլլայ Մանչուրիոյ և Քորէայի մէջ։

ՄԱՏՐԻՏ. — Կը ծանուցուի թէ Սպանիոյ կառավարութիւնը և Վատիկան համաձայնութիւն մը գոյացուցեր են՝ կրօնական ընկերութեանց օրէնքին նկատմամբ, համաձայնութիւն մը որ հիմնուած է 1905ի Քոնքորտային վրայ։

ԲԱՐԻԶ. — Թերթերը կ'ըսեն թէ Ջարը ընտանիքով այնեան Պիարից պիտի երթայ։

ՎԻԵՆՆԱ. — Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ Բեդերսպուրկէ լուր մը կը հրատարակէ թէ Պէլճիքացի ճարտարագէտներու խումբ մը Ռուսիոյ հաղորդակցութեանց նախարարութեան առաջարկեր է՝ յանձն առնել Պալթիկէն Սեւ ծով ջրանցքին շինութիւնը՝ 85 միլիոն ռուբլիով, երեսուն տարիէն հատուցանելի։

— Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը ընդունեց Բեդերսպուրկի Աւստրիական դեսպան Պարոն Ֆօն Արէնթալի հրաժարականը։

ՊՐՈՒՆՍՎԻՔ.— Խորհրդարանը միաձայնութեամբ որոշեց նոր իշխանակալի մը ընտրութենէն առաջ, բառնալ Բրուսիոյ և Պրունսվիքի միջեւ գոյութիւն ունեցող կարծիքի անհամաձայնութիւնները և այս մասին դիմում ընել Գերման վարչապետին։ Խորհրդարանը որոշեց նաև որ պէտք է հրաժարիլ Հանովէրի մասին եղած պահանջումէն, որպէս զի Քըմպըրլէնտի դուքսը կամ իր Տունէն մէկը կարենայ Պրունսվիքի դքսական գահը բարձրանալ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Երէկ թեթեւապէս ձիւն տեղաց քաղքին մէջ, բայց առատ ձիւն եկաւ շրջակայ լեռներուն վրայ։

ԼԱՀՈՐ (Հնդկաստան).— Իր մէջ 260 ճամբորդ ունեցող նաւ մը ընկղմեցաւ։ Բոլոր ճամբորդները, որոնց մեծագոյն մասը կիներ և տղաքներ էին, ծովամոյն կորան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Մր. Չէմպըրլէնի առողջական վիճակը օր օրի կը վատթարանայ. բացարձակապէս չի կրնար քալել։ Կ'ըսուի թէ այլ եւս Խորհրդարան չպիտի երթայ, և քաղաքական ա՛ և է գործէ պիտի հրաժարի։

ՊՕՄ ՏԸ ՖԻԿ
ՏՈՒՓԸ 50 ՂՐՈՒՇ, ԿԷՍ ՏՈՒՓԸ 27 ՂՐՇ.

ՍԱԿԱՐԱՆ
ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	102.17
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	102.17½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	102.24
» էն վար գինը	»	102.15

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	145.12½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	145.12½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	145.62½
» էն վար գինը	»	145.—

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ.Ո.	40.—
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ.Ո.	5.22½
Միտիլլիի Պանքա		6.—
Սելանիկի	« ֆր.	173.
Քոմէրսիալ	Ա.Ո.	9.03
Քարասու Բրէվիլէժիէ	ֆր.	168.—
» Օրտինէռ	»	157.50
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ.Ո.	4.65
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	9.62
» պարտաթուղթ	ֆր.	488.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	316.50
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ո.	17.90
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	440.—
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբս. 1886		330.50
» » » 1903		266.50
Թրանսվալ		52.50

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	267.50
Պանք Նաս. Կրէս.	»	437.—
» « » Նոր	Օ.Ո.	4.07
Լաւրիոմ	ֆր.	65.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.13
Անգլիական ոսկի	109.36
Բօլ	90.30
Մէճիտիյէ արծաթ	107.15
Ռուսլի Թղթադրամ	8.66
Քրիմից	50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք		ղշ.	109.25
Բարիզ	» »	ֆր.	22.97½
Վիէննայի	» »	քօրոն	21.92
Պերլինի	» »	մարք	18.66

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ» ԹԵՐԹՕՆԸ 94

ԳՐԵՑ ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ — ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ԵՐՈՒԱՆԴ ՔԷՕՄԻՒՐՃԵԱՆ

Արտառոց Կտակ Մը

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱ.

ՄԻՍՍՈՒՐԻԻ ԲԱՆՏԸ

Այսուհանդերձ առաջին կարգը անվիճելի կերպով կը պատկանի Սէնթ Լուիզի, որ մեծ գետին աջ եզերքին վրայ 10,000 մղոնի տարածութիւն մը կը գրաւէ։ Անհաւասիկ այս քաղաքն էր որ Արտառոց Ակումբի անդամին կողմէ նշանակուած էր Բըր բանտ ծառայելու խաղակիցներուն։ Ինքնին կը հասկցուի որ խնդիրը նեղ լեցիկի մը պատերուն մէջ փակուելուն վրայ չէր։ Ո՛չ, Լիսի Ուէլկ և ընկերուհին ամէն ազատութիւն պիտի վայելէին և պիտի կրնային ըստ հաճոյս պտտիլ քաղքին մէջ, ուր 18 հանրային պարտէզներ կան, և որոնցմէ մին 559 հէքթար տարածութիւն ունի, այսինքն Բարիզի Շան տը Մարսին տասնմէկ անգամն է։

Երկու բարեկամուհիները Լինքըլն օդէլը իջևանեցան Յունիս 11ին։ Օվիտա Ֆօլի նորէն առաջուան վստահութիւնը և բնական զուարթութիւնը վերստացած էր, յորմէհետէ պատուական Հըմֆրի Ուէլտըն զրկած էր 3000 տօլարը, որ ի Շիքակօ, Տիար Դօրնպրօքի զրկուեցաւ նոյն օրն իսկ, բախտին փոխարէն։ Բայց Օվիտա Ֆօլին այս վստահութիւնը դեռ գոյացած չէր գրաւադիրներու աշխարհին մէջ։ Արդարեւ, թէպէտ Սէնթ Լուիզի լրագիրները ծանուցին թէ հինգերորդ խաղակիցը Լինքըլն Օդէլ իջևանած էր, բայց ո՛ և է լրաբեր չներկայացաւ ինքնիրենց։ Ինչ կարելի էր սպասել Լիսի Ուէլկէն, որ Միսսուրեան խորշին մէջ իյնալու ձախողութիւնն ունեցած էր։

Եւ սակայն թերեւս այս արգելումը կարծուածէն շատ աւելի կանուխ վերջ գտնէր։ Հետեւեալ օրը, ամսուն 12ին, քուէաթղթերը նորէն պիտի նետուէին և երկու օրը անգամ մը յաջորդաբար պիտի չարունակուէին։

— Ո՜վ գիտէ, ո՜վ գիտէ, կը կրկնէր չարունակ Օվիտա Ֆօլի։

Երկու բարեկամուհիները իրենց պարապոյ ժամերը անցուցին այցելելով քաղաքին մէկ քանի թաղերը։ Գիլխաւոր փողոցներու պերճափառ վաճառատուններուն մէջ ո՛րքան հրապոյրներ կային կանացի ալքերու համար։ Վերջապէս այս այցելութիւններով օրը իրիկուն եղաւ։ Հետեւեալ առտուն, դիւրին է հասկնալ թէ ո՛րքան մեծ եղաւ անհամբերութիւնը Օվիտա Ֆօլիի, որ արշալոյսէն կանուխ ելաւ, քանի որ նոյն օրը, ժամը 8ին, Տիար Դօրնպրօք քուէաթղթերը պիտի նետէր։ Ուստի, թողլով որ Լիսի Ուէլկ քնանայ, Օդէլէն դուրս ելաւ տեղեկութիւն առնելու համար։ Երկու ժամ, այո՛, ճիշդ երկու ժամ բացակայ եղաւ, և Լիսի Ուէլկ յանկարծ քունէն արթնցաւ երբ Օվիտա Ֆօլի աղմուկով բացաւ դուռը և պոռաց,

— Ազատեցանք, սիրելիս։

— Ի՞նչ կ'ըսես։

— Հինգով երեք։

— Որո՞ւն ելեր է։

— Եւ որովհետեւ անիկա 44րդ խորշը կը գտնուի, ուստի 52րդ խորշը պիտի գայ։

— Ո՞վ,

— Եւ որովհետեւ 52րդ խորշը բանտըն է, ուստի պիտի գայ մեր տեղը բռնել։

— Բայց ո՞վ է։

— Մաքս Րէալ։

— Խեղճ երիտասարդը, պատասխանեց Լիսի Ուէլկ, աւելի լաւ կը սեպէի հոս կենալ։

— Իրա՞ւ կ'ըսէք, պոռաց Օվիտա Ֆօլի, որուն չիղերը թունդ ելան այս դիտողութենէն։

Աղջկան ըսածը շատ ճիշդ էր։ Բըլեաններու արդիւնքը բոլորովին կ'ազատէր Լիսի Ուէլկը։ Իր տեղը պիտի գար բռնել Մաքս Րէալ, և ինք ալ անոր տեղը պիտի երթար Վիրճինիոյ նահանգին մէջ ի Րիչմոնտ, այսինքն 25—30 ժամուան ճամբորդութիւն մը։ Եւ յետոյ, հոն երթալու համար, շատ ժամանակ ունէր, Լիսի Ուէլկ, բայց իր անհամբեր ընկերուհին, որ անկարող էր իր ուրախութիւնը զսպելու, պոռաց,

— Օ՛ն, ճամբայ ելնենք։

— Ո՛չ, Օվիտա, ո՛չ, պատասխանեց Լիսի Ուէլկ վճռաբար։

— Ինչո՞ւ։

— Աւելի պատշաճ կը գտնեմ հոս սպասել Մաքս Րէալի։ Այնչափ բան մը կը պարտինք յիշեալ տարաբախտ երիտասարդին։

Օվիտա Ֆօլի հաւանեցաւ, պայմանաւ որ երեք օրէն աւելի չկենան, Արդ, ճիշդ հետեւեալ օրն էր որ Մաքս Րէալ իջաւ Սէնթ Լուիզի կայարանը։ Անշուշտ թելադրական խորհրդաւոր կայ մը կար առաջին և հինգերորդ խաղակիցներուն միջեւ, քանի որ եթէ Լիսի Ուէլկ կը փափաքէր չմեկնիլ մինչեւ որ Մաքս Րէալ չժամանէր, այս վերջինն ալ փութացուցած էր իր ճամբորդութիւնը, որպէս զի առաջինին մեկնելէն առաջ հոն համնէր։ Խե՛ղճ Տիկին Րէալ։ Արդեօք ի՜նչ վիճակի մէջ էր խորհելով որ իր որդին յաջողութեան ճամբուն վրայ կանգ առած էր այսքան ձախողութեամբ։ Աւելորդ է ըսել որ Մաքս Րէալ լրագիրներէ իմացած էր Լիսի Ուէլկին Լինքըլն օթէլ բնակիլը։ Երբ հոն գնաց, ընդունուեցաւ երկու բարեկամուհիներուն կողմէ, մինչ Դոմմի մերձակայ օթէլին մէջ իր տեղը դարձին կ'սպասէր։

Լիսի Ուէլկ աւելի յուզուած քան որչափ չէր ուզեր ցոյց տալ, դիմաւորեց երիտասարդ նկարիչը։

— Ա՛հ, Մր. Րէալ, գիտնայիք թէ ո՛րքան կը կարեկցինք ձեզի, ըսաւ։

— Մեր սրտին խորէն, աւելցուց Օվիտա Ֆօլի, որ սակայն ամենեւին չէր կարեկցեր և որուն աչքերը չէին յաջողեր կարեկցութիւն արտայայտելու։

— Բայց ո՛չ, Օրիորդ Ուէլկ, պատասխանեց Մաքս Րէալ, երբ չունիմ աւելի այնքան արագ վերելք մը ըրած, ո՛չ, ես կարեկցութեան արժանի չեմ կամ գէթ այնպէս կ'ուզեմ ըլլալ, քանի որ ձեզ ազատելու երջանկութիւնը ունեցայ։

— Ո՛րքան իրաւացի էք, յայտարարեց Օվիտա Ֆօլի, որ չկրցաւ այս որչափ անկեղծ նոյնչափ անճաշակ պատասխանը զսպելու։

(Շարունակելի)

ՏԷՕՅՉԷ ՕՐԻԷՆԹ ՊԱՆԳ

ԱԼԷՄԱՆ ԱՆՕՆԻՄ ԳՈՒՄՓԱՆԻԱՍԸ

Սէրմայէսի 16,000,000 մարգ (20 000 000 ֆրանք)

ՊԷՐԼԻՆ, ՏԷՐՍԱԱՏԷԹ, ԻՍՔԷՆՏԷՐԻՅԷ, ԴԱՀԻՐԷ, ՀԱՄՊՈՒՐԿ.

Տէրսաատէթ Ալէման գօնսօլաթօսընտա մուգայյէտ (1906 յունվ. 31տէ)

Տրէզտնէր Պանգ, Ա. Շաֆհաուզէնշէր Պանքֆէրայն վէ Նացիօնալ Պանգ Ֆիւր Տէօյչլանտ թարաֆընտան մուէսսէս

ՄԷՐՔԷԶԸ ԻՍՏԱՆՊՕԼՏԱ ՂԱԼԱԹԱՏԱ ՎՕՅՎՕՏԱ ՃԱՏՏԷՍԻՆՏԷ ՕՒՆՔԷՕՆ ԽԱՆ. ՍԹԱՆՊՕԼ ՇԻՒՊԷՍԻ ՏԻԼՍԻԶԶԱՏԷ ԽԱՆ.

Գայա սաաթը հէր կիւն ալաֆր. սաաթ $9^1/_2$տան 4է գատար
Ճումաա կիւնլէրի » $9^1/_2$տան 1է գատար։

Մէզքիւր պանգանըն թաաարրուֆ գայասը տախի օլուպ, պու գայայա պարա թէվտի խուսուսիւնտա 1000 լիրայա գատար օլան մէպալիղ իչիւն $3^1/_2$ %, 1000 լիրատան զիյատէ մէպալիղ իչիւն 3 % ֆայիզ իթա էյլէյոր։

Պանգըն պէրապէր, պանգա՝ քէյֆիյէթի էվվէլճէ մահալլի կաղէթալարըլա իլան իթթիրմէք շարթը իլէ ֆայիզլի մըգտարըն թէզլիտ վէ նա թենզիտ իթմէք սէլահիյէթինի մուհաֆազա էյլէր։ Թէվտի խուսուսունտա մէպալիղ տան 200 լիրայա գատար օլան մէպալիղ՝ իսթէնիլտիկի զէման կէրի ալընապիլիր։ 200տէն 1000 լիրայա գատար օլան մէպալիղի կէրի ալմագ իչիւն 8 կիւն էվվէլ, 1000 լիրայը մութէճավիզ ագչէյի իսթիրտատ իչիւն տէ 30 կիւն էվվէլ պանգայա խապարը քէյֆիյէթ իթմէք իճապ էտէր։

Մէզքիւր պանգա՝ Ղալաթա Պօրսասը իլէ էճնէպի պօրսալարընա միւթէալլիգ սըբարբըլարը տախի չէրաիթը միւթէտէտիլէ իլէ գապուլ էյլէտիկի կիպի, վէսաիթէյի իւթերա խուսուսունտա էմրը մուհաֆազայը իչիւն այրըճա խուրիւթ ալմագ։

ԷՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ԼԱՍԹԻՔԼԵՐ

Պու տէֆա թէրազի վէ արզըլան մարգալը լասթիքլէր ղայէթ սաղլամ խաֆիֆլիշ օլուպ, հէր լասթիքտէն իւսքէպամլարընտա ամթըլմագտա տըր։ Միւպայաա խուսուսունտա էհալի միւհթերէմէ պուլատեքի մարքա լասթիք կալոշլարընտան պիր տէֆա թէճրիւպէ իթմէք իւզրէ ալըքլարընտա ասլա սաիր լասթիք գուլլանմայաճագլարընա շիւպհէ եօգ։

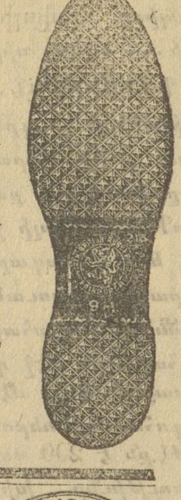

20—2

ԷՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ԳՕԳՈՒՍԸԶ

ԻՆԿԻԼԻԶ ՄՈՒՇ ՄՊԱԼԱՐԸ

Ինկիլթէրանըն Էսքինալիք չէհրինտէ քաէին մէշհուր Նօրթ Պրիթիշ Րիւպպէր վէ շիւրէքասը նամ ֆապրիգա մամուլաթընտան թէրազիլի վէ արզըլան մարգալը վէ աթի մուշամպալար միւսիլու բայնար կէրիհէսէն արի ղայէթ մէթին վէ գօգուսըզ Ինկիլիզ մուշամպալարը պու տէֆա վիրուտ իթմէքլէ, Սուլթան Համամը ճիվարընտա Թօփալեան խանընտա 34 նումէրօլը էլպիսէ մաղազասընտա վէ Էտիրնէտէ Չարշուսընտա 94 վէ 97 նումէրօլը Բավլապի Էստամանթիտիս մաղազասընտա մէթմանէթ վէ մուգավէմէթինէ նիսպէթլէ էհվէն ֆիաթլա սաթըլմագտա տըր։ 12—2

«ԼԱ ԲՕԼԱՐ»

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՓԻԼԻՓՕԷԻ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

1903 Դեկտեմբեր 31ին ընկերութեան ունեցած երաշխաւորութեան գումարները

	Ֆրանք
Փիլիփօյի Պանքան ի պահ գրուած զանազան արժեթղթերով	50,000,000
Վերոյիշեալ արժեթղթոց յաւելեալ արժէքը	21,298,712
Զանազան պանքաներու քով պահեստ	4,661,118
104,380 անգլ. ոսկի արժէքով անգլիական և հնդկական արժէթղթեր Անգղեոյ Պանքան ի պահ գրուած	3,563,165
Գումար — ֆրանք	79,522,995

ԼԱ ԲՕԼԱՐԻ Կ. Պօլսոյ մասնաճիւղը պատրաստ է հրդեհի դէմ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ ընդունիլ յանուն ընկերութեան, և պատահած վնասները անմիջապէս և արդարութեամբ կարգադրել։ «Լա Բօլար» իր վճարմանց առատ ցոյց տուած փութկոտութեամբ և առատաձեռնութեամբը իրաւամբ առաջնակարգ դիրք մը բռնած է ապահովագրական աշխարհին մէջ։

Գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

Ընկերութեան դրամատունն է ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել Կ. Պօլսոյ մասնաճիւղին գրասենեակներ, Պօլիս Սալթօն Համամ. Բինթօ խան։ 50—18

ՏՕՔԹ. ԼԷՕՆ Լ. ՊՕՒՎՕՒՔԻ

Այս անգամ հաստատուած է Մագրիգիւղ, Ճէվիզլիք։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր իր բնակարանը, առաւօտէն մինչեւ երեկոյ։ Շաբաթ օրերը ձրի։ 27—30

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ԲԷՐՕ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԱԳԱՑԻ ՓՈՂՈՑ, 10

ՀԻՒԱՆԴ ԿԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ

Կիրակի օրեր ժամադրութեամբ

ԶԻՐԱԱԹ ՊԱՆՔԱՍԸ ԲԻՅԱՆՔՈՍԸ

ՀԱՄԸԼԱԹԸ ՄՈՒՀԱՃԻՐԻՅԷՆԻՆ ՄԷՍԱՐԻՖԸ ԻՍՔԱՆԻՅԷՍԻՆԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԸՐ

Իքրամիյէլէր Տէրսաատէթտէ Զիրաաթ Պանքասը իտարէի մէրքէզիյէսինտէ Քէօբրիւսէրի բիւանգօ շիւպէսինտէ վէ Օսմանըլը Պանգասընտան վէ թաշրալարտա մէզքիւր պանգալար շիւպէլէրինտէն թէէտիյէ օլունուր.

ՏԷՕՐՏԻՆՃԻ ՔԷՇԻՏԷ 1 ՊԸՇԻՐԻՆԻ ՍԱՆԻ 322 ԹԱՐԻԽԻՆՏԷ ՏԷՐՍԱԱՏԷԹՏԷ Թիճարէթ վէ Նաֆիա նէզարէթը նէզիւէսի տախիլիսինտէ ալէնէն իճրա իտիլէճէք տիր։

ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ՄԷՃՄՈՒԸ ԱՏԷՏԻ 175,000

ԻՔՐԱՄԻՅԷ ԳԱԶԱՆԱՃԱԳ ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏԻ 35,000

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՅԷ 300,000 ՂՐՈՒՇ

ՉՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻԷ	ՅԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻԷ	ՏԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻԷ
100,000 ՂՐՇ.	50,000 ՂՐՇ.	20,000 ՂՐՇ.

ԻՔՐԱՄԻՅԷԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏ ՎԷ ՄԸԳՏԱՐԸ

1	Ատէտ	300,000	Ղուրուշ	Իքրամիյէ		
1	»	100,000	»	»		
1	»	50,000	»	»		
1	»	20,000	»	»		
6	»	60,000	»	»	պէհերի 10,000	ղուրուշ
10	»	50,000	»	»	» 5,000	»
20	»	40,000	»	»	» 2,000	»
60	»	60,000	»	»	» 1,000	»
400	»	200,000	»	»	» 500	»
3000	»	240,000	»	»	» 80	»
31500	»	630,000	»	»	» 20	»
35,000		1,750,000				

Քէշիտէ մուամէլէսի Զիրաաթ Պանգասը Մէճլիսի իտարէսի հէյէթիլէ մալիյէ վէ Մաարիֆ նէզարէթի ճելիլէլէրի Տիվանը Մուհասէպաթտան վէ Օսմանըլը Պանգասընտան թային իտիլէճէք հաւալէ մէմուրլարը հուզուրունտա իճրա օլունաճագ, գազանան պիլէթլէրին նումէրօլարը ճէտվէլ շէքլինտէ թապ օլունարագ 20 ղուրուշ իւզէրինտէն սաթըլաճագ տըր։ Ճէտվէլ պէտէլի հէր կիւն իթիպարէն քէշիտէյէ վէրիլէճէք տիր։

Պիլէթլէր՝ Տէրսաատէթտէ Զիրաաթ Պանգասը իտարէի մէրքէզիյէսի իլէ Քէօբրիւսէրի բիւանգօ շիւպէսինտէ վէ սաիր մահալլէրտէ Զիրաաթ Պանգասը շիւպէլէրինտէ վէ Օսմանըլը Պանգասընտան ֆիւրուխթ օլունուր. Թամ իքրամիյէյի 25 ատէտ պիլէթ օլան քիւփէլէ 100տէ մէրտիւտ աշիւ իթմէք ուզէրէ վէ մէմուրլարը դէյֆ կէրի օլմայան պիլէթլէրին ֆիաթը օլունաճագ տըր։

ԹԱՄ ՊԻԼԷԹԻՆ ՖԻԱԹԸ 1 ԱՏԷՏ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻՅԷ

ՆԸՍՖ ՊԻԼԷԹԻՆ ՖԻԱԹԸ ՉԷՅՐԷԿ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻՅԷ

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ԲԵՐՆԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

Ակռաներու և բերնի առողջութիւնը կ'ապահովէն մարսողութիւնը, զոր չեն կրնար լաւապէս կատարել գէշ վիճակի մէջ գտնուող ակռաները։ Բերանն ու լինտերը առողջ պահելու, ակռաները ճերմկցնելու և անոնց փտութեան առաջքն առնելու և փտել սկսածները բժշկելու համար անհրաժեշտ է գործածել

ՍՈՒԼԱԳԻ ՊԵՆԷՏԻՔԹԻՆ

ՕՇԱՐԱԿԸ, ՓՈՇԻՆ ԿԱՄ ԽՄՈՐԸ

որ Բաուզէօրեան դրութեամբ պատրաստուած անուշահոտ և հակասեպտիկեան է,

լինտերուն մէջի միքրոբները կը ջնջէ, բերնին գարշահոտութիւնը կը բուժէ, կոկորդին ու խռափողին թարախալից նիւթերն ու բորբոքումները կ'անհետացնէ։ Ամէնէն ասպարէզ ակռայի ցաւին իսկոյն կը հանդարտի Սուլագ Պենէտիքթին մէջ թրջուած կտոր մը բամպակով։ Բարիզի 1900ի ցուցահանդէսին մէջ, ուր աշխարհի բոլոր ակռայի դեղերը ներկայացուած էին, Սուլագի Պենէտիքթեան հարց այս ակռայի դեղերն ամենահռչակաւորն, և այս կարեւոր վարչութեան Տնօրէնն արտօնութեան դէտին Միւրիք անդամ անուանուելով, դերազանցապէս նուիրագործուեցաւ համբաւն այս արդարութեան։

Մեծաքանակ կը ծախուի Ղալաթիա, Սանտըգճըլար թիւ 77 Սանտան էֆ. Ղազարոսեան դեղավաճառանոցին մէջ։ Կը գտնուի նաև Գանէէ Գորու թիւ 13 միւքէնան և Բէրա, Բէյօղլու դեղարաններ։ 20—13

ՏՕՔԹ. Ա. ԵՕՐԿԻԱՏԵՍ

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՄԵԹՈՏՈՎ ԵՒ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԸ

ՈՐՈՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆ Է

Տօքթ. Ա. Եօրկիատէս որ գաղղիական մեծ և մորթի հիւանդութեանց հանրածանօթ մասնագէտ Տօքթ. Ֆուռնիէի օգնականը եղած է Բարիզի մէջ, այս տեսակ հիւանդութիւններէ տառապողները բժշկական նորագոյն ու կատարելագործուած մեթոտներով կը բուժէ իր դարմանատան մէջ՝ Բերա Այնալըչէշմէ, Հաքքը-պաշա Լըպօնի վերնատարկը, առաջին յարկը, տարբեր մուտք, ամէն օր կէսօրէն մինչեւ իրիկուն։

Մասնագէտ է մանաւանդ մազի յատուկ ամէն տեսակ հիւանդութեանց, ելեկտրական վերջին դրութեամբ հիմնապէս կը բուժէ մազերու թափիլը, գլխու թեփն ու ճաղը։ Մորթային հիւանդութիւն ունեցողները Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի և Շաբաթ օրերը (Ը. Թ.) ժամը 6էն մինչեւ ութ կ'ընդունի։ 40—7

Օ ԹԱԼՕՆ Տ'ՕՌ

Բարլօ էֆ. Ահնամեան, հաստատուած Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 103, ծանօթ է իբր առաջնակարգ կօշիկի գործարանատէր և 1903ի Աթէնքի միջազգային ցուցահանդէսին մէջ պատուոյ վկայական առած է։ Կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ՝ ընտիր և առաջնակարգ նիւթերով և նուրբ ճաշակով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկներ ունի այրերուն համար, 60 ղրուշի գինով։ Նոյնպէս և կիներու համար խիստ ընտիր ... մաղթերև ... կօշիկներ ... և այլն։

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Իմարաթը Ամիրէ իչուն 100տէ 25ի թէրէ եաղը վէ 100տէ 75 գօյլրուգ եաղը օլմագ իւզրէ պիր սէնէ զարֆընտա իմալ իթթիրիլէճէք 55 պին գըյէի ճէտիտէ եաղըն պէհէր ճէտիտէ գըյէսի մէճիտի 19 ղրուշ հիսապըյլա ահքիյ պուշուք ղրուշտա Թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղընտան վէ չէհրը հալը րումինինին 18ինճի բազար էրթէսի կիւնիւնէ գատար հէր գաչ բարա թէնզիլ օլունուրսա գապուլ օլունաճաղընտան նօգսանըյլա իմալ իթթիրմէք իսթէյէնլէրին նիւզատ օն նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի վէ եախոտ միւթէպէր վէ մուտաասատագ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյամը թաաթիլիյէտէն մաադա հէր կիւն սաաթ օնտա գատար մէճլիսի իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։ 5—3

Ֆի 11 Իյուլ 1322

Ճանիպը ալիի Հիճազ իչուն միւսպաջաարտա լիւզում կէօրիւնէն լէվազիմը զըրթէպսիէնին մէճմուը 3500 ղրուշտա թալիպի էօհտէսինտէ գալմըշ օլտուղընտան, վէ չէհրը հալ րումինին 16ընճը ճումաա էրթէսի կիւնիւնէ գատար 100տէ 5 վէ իքի կիւն զարֆընտա 100տէ 10 թէնզիլ գապուլ օլունաճաղընտան, նօգսանըյլա իմալ իթթիրմէք իսթէյէնլէրին 100տէ 10 նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի վէ եախոտ միւթէպէր վէ միւսատտագ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյամը թաաթիլիյէտէն մաադա հէր կիւն սաաթ 10ա գատար մէճլիսը իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։

12 Իյուլ 322 2—3

Ճէվամիի շէ րիֆէ իչուն սարըմաճէնթ միւլէչէսի վէ բարաֆիմ իլէ մաթլուբ օլարագ իմալ իթթիրիլէճէք օլան 2500 գըյէի ճէտիտէ մումթէլիֆ ըզթաատա մումրայը մումլարընըն պէհէր ճէտիտա գըյէսի 8 ղրուշտա Թալիպի էօհտէսինտէ գալմըշ օլտուղընտան, վէ չէհրը հալը րումինին 16ընճը ճումաա էրթէսի կիւնիւնէ գատար նիւզատ 5 վէ իքի կիւն զարֆընտա տա 100տէ 10 թէնզիլ գապուլ օլունաճաղընտան, նօգսանըյլա իմալ վէ իթա իթմէք իսթէյէնլէրին 100տէ 10 նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի վէ եախոտ միւթէպէր վէ միւսատտագ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյամը թաաթիլիյէտէն մաադա հէր կիւն սաաթ 10ա գատար մէճլիսը իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։

13 Իյուլ 322 3—1

Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396, Բերա, Մեծ Փողոց, 396

(Եանիկի գարեջրատան վրայի յարկը)

Ամենասաստիկ ցաւած ակռաները վ յրկեանապէս կը բուժեն. ցաւով գիմել և բուժուած վերադառնալու պայմանով։ Արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն յար և նման բնականին ազատ արտասանութիւն և կատարեալ ծամողութիւն երաշխաւորեալ։

Դարուս ամենակատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ առանց ցաւի ատամհանութիւն։

Ամառները ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր, և ձմեռները առաւօտէն մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին։ 24—50

ԷՔԻԼԻՏԻՆԻ

ԲԻԾԵՐԸ ՀԱՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ասուիներու և կերպասներու վրայ գոյացած ամէն տեսակ բիծերն ու աղտոտները հանելու համար միակ և անբաղդատելի դեղը։

Բոլոր սոյն կայարութեան համար ներկայացուցիչ

Ն. Է. ՔԱՄՖՕՆԱԳԻ

(Կալաթա. Միւլեր խ. 6)

Գաւառներու համար վաճառողներ կը փնտռուին։ 26—50

ՏՕՔԹՕՐ Ա. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Կը դարմանէ ամէն տեսակ ներքին, վիրաբուժական եւ ափրոդիտեան հիւանդութիւններ

Բաղլի Չարէճաբքի և Ուրբաթ օրերը, ամեն առաւօտ կանուխ և ժամը 9էն (Ը. Թ.) վերջ կը գտնուի իր բնակարանը՝ Մագրըգիւղ Սագըզ-Աղաճ. և ի դիւրութիւն Պոլսոյ իր հիւանդներուն՝ Դշ. և Ուր. օրերը զատ, կը գտնուի ժամը 6էն 9 (Ը. Թ), Պալը-Փազա Եօգուշը Վանիլաժ էֆ. Ասատուրեանի դեղարանը։ 18—30

Հինգշաբթի օրերը ձրի։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

(ՑԱՋՈՐԴ ՏՕՔԹ. ՄԱՆՃԷՐԻԻ)

Մասնագէտ ջղային եւ մտային հիւանդութեանց

Իր բնակարանը փոխադրած ըլլալով Բերա, Թագսիմ, Շիշլի փողոց, թիւ 4 տունը, հիւանդ կ'ընդունի բաց ի հինգշաբթիէ, ամէն օր կէս օրէ վերջ։

Չորեքշաբթի աղքատաց ձրի։

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Հագուստի խնդիրը վերջնականապէս լուծուած է այլ եւս։ Գաւառաց գլխաւորներէն մեծ վաճառատունը՝ ԷՄՆԻԷԹ ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա Համամի հրապարակի Քէրէ Լէօնէ գրասենեակին վրայի

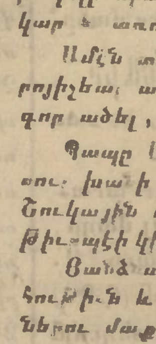

յարկը փոխադրուած է. երեք մեծաց եւ տղաց յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու մեծ ամբար մը ունի մեծ, առէն խիստ ճոխ, ձեւաւոր եւ վերջին նորաձեւութեամբ պատրաստուած են ու ամէն ճաշակի յարմար եւ աժան գիներով կը ծախուին։

ԷՄՆԻԷԹ վաճառատունը իր կերպասներու ատլասակ ընտրութեան մեծ գործարաններու մեծաքանակ բերել տալով պատրաստել ամէն ճաշակի յարմար և մատչելի գիներով կը վաճառէ։ Այս քաղաքին գլխաւոր վաճառատունը մեծ ճոխութեամբ պատրաստուած հագուստներ ամէն երկարութեան կը յարմարի եւ չափի վրայ կարուածները ըստ չեն զանազանուիր։ Ամէնէն աւելի ճաշակի տէր ու գծագրուած անձինք անգամ զոհ կը մնան ԷՄՆԻԷԹի հագուստներէն, որոնք այնչափ կատարելագործութիւններ ճաշակով գեղեցկութիւն ու գեղեցկութեան ունին։ Մեր գործերուն ամառնային ճոխութիւնը տեսնելու համար բաւական է անգամ մը այցելել ԷՄՆԻԷԹ վաճառատունը։ Կիներու յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը կայ վաճառատան կից։ Գիներ նշմարուած վերջնական են. զեղչ չկայ ըստ 80 50—50

ԲԺՇԿԱԿԱՆՕՐԷՆ ՏԻՐԱԼԻՍՈՒԱԾ

Եւ ընտիր ոլալը վաւերացուած ՔԱՐԱՔ-ՀԻՍԱՐԻ, ԿԷՕԶՓԷՓԷԻ ԵՒ ՍՐՄԱՔԷՇԻ ՋՈՒՐԸ

Ամբողջ Եւրոպայի աղբերու մէջ մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն իբր ընտիր միայն լաւ ջուր գործածել և կար և առողջ ապրելու համար։

Ամէն տուներ կը փափաքին վերջնապէս աղբերակներու ճշմարիտ ջրին զոր անել, կը յանձնարարենք դիմել։

Պապը Ալի Ճատտէսի թիւ 34 Մուսաւ խանի և Նուրը Օսմանիյէ Շուկային դրան կից թիւ 21 և լաւերթիւ-պէյի կից թիւ 52 խանութները։

Ցանձ արարութեանց մեծ ճշգապահութեան և մասնաւոր խնամք տակառներու մաքրութեան։

Գին չափաւոր է։ Մեր տունները տեղափոխիլ ... մեծ ... Մեր ... 20—13

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Զ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ